

ΕΡΕΥΝΑ

Ανδριανού Γκουρμπάτση, Αντιστράτηγου – Υπαρχηγού ΠΣ, ε.α, Νομικού

Αθήνα, Ιούνιος 2015

A).- Εισαγωγή.

Η Ελλάδα βρίσκεται στην 4η θέση των Ευρωπαϊκών χωρών με τις περισσότερες καμένες εκτάσεις. Το 67% της Ελληνικής επικράτειας (89.000.000 στρ.), από τον συνολικό αριθμό των 132.000.000 km² που είναι η συνολική έκτασή της, αποτελεί το ποσοστό της δασοκάλυψης. Αναλυτικότερα από το ως άνω ποσοστό, το 19% (25.000.000 στρ.) είναι δάση, το 24% (32.000.000 στρ.) είναι δασικές εκτάσεις, το 19% (25.000.000 στρ.) είναι δασικοί βοσκότοποι και τα 5% (7.000.000 στρ.) είναι τα λοιπά δασικά εδάφη. Τα δάση παρουσιάζουν μια πολυλειτουργικότητα, αφού ο ρόλος τους είναι περιβαλλοντικός, οικονομικός και κοινωνικός. Αναλυτικότερα:

α) Από άποψη **περιβαλλοντική**, τα δάση προσφέρουν ποικίλες οικοσυστημικές υπηρεσίες, όπως,

- Συμβάλλουν στην προστασία των εδαφών, πχ από διάβρωση.
- Συμμετέχουν στον κύκλο του ύδατος.
- Ρυθμίζουν το τοπικό καθώς και το παγκόσμιο κλίμα και
- Ως βιότοποι, συμμετέχουν στη βιοποικιλότητα.

β) Από **κοινωνικοοικονομική** άποψη, η εκμετάλλευση των δασών παράγει πόρους, κυρίως ξυλεία, αλλά και διάφορα άλλα προϊόντα. Επίσης είναι πηγή απασχόλησης.

Μεταξύ των φυσικών ή χημικών παραγόντων που απειλούνται τα δάση, οι πυρκαγιές αποτελούν σημαντική απειλή (www.europal.europa.eu, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Guillaume Ragonnaud 03/2015).

Το δάσος είναι λοιπόν ένας ανεκτίμητος φυσικός πλουτοπαραγωγικός πόρος, ο οποίος εκτίθεται συχνά σε σοβαρούς κινδύνους από φυσικά, αλλά πρωτίστως από ανθρωπογενή αίτια. Μεταξύ των αιτιών αυτών είναι οι δασικές πυρκαγιές, από τις οποίες καταστρέφονται κάθε χρόνο σημαντικές εκτάσεις και επιφέρουν σοβαρότατες δυσμενείς επιπτώσεις, όπως:

- Απώλεια της ανθρώπινης ζωής.

- Οικονομικές απώλειες.
- Καταστροφή της πανίδας και δομών.
- Μείωση της αξίας των παραγομένων δασικών προϊόντων.

Ως γνωστόν, το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών είναι τεράστιας σημασίας και πολύπλευρο. Οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν το σημαντικότερο πρόβλημα του χερσαίου φυσικού περιβάλλοντος στις χώρες της Ν. Ευρώπης και ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Οι δασικές πυρκαγιές στα μεσογειακά δάση, όπως είναι και τα ελληνικά, δεν αποτελεί πάντα απειλή υποβάθμισης αλλά περισσότερο μια φυσιολογική διαδικασία αναγέννησης τους. Τη στιγμή όμως που σήμερα οι πυρκαγιές προκαλούνται σε ποσοστό άνω του 90% από ανθρώπινες δραστηριότητες, τότε έχουμε μια υποβάθμιση, που απειλεί το πολύτιμο φυσικό μας κεφάλαιο και τελικά την ίδια την ποιότητα της ζωής μας (www.wwf.gr – Δασικές Πυρκαγιές). Το φαινόμενο της αύξησης των πυρκαγιών από τη δεκαετία του '80 και μετά παρατηρείται ιδιαίτερα σε περιόδους έντονης ξηρασίας ή έντονης πολιτικής δραστηριότητας πχ εκλογές. Οι δασικές πυρκαγιές και οι καταστροφές που προκαλούνται στο φυσικό περιβάλλον και ειδικότερα στα δάση της χώρας, διαγράφουν το μέγεθος του προβλήματος και των αναγκών άμεσης και συστηματικής αντιμετώπισής τους από μέρους τους κρατους και των πολιτών. Αποτελούν μια φυσική καταστροφή με σημαντικές **περιβαλλοντικές (οικολογικές) επιπτώσεις**, όπως υποβάθμισης της ποιότητας του περιβάλλοντος, απώλεια νερού, καταστροφή του εδάφους, απώλεια των προστατευμένων ειδών, άγριας ζωής και τοπίου, **πολιτιστικές επιπτώσεις**, όπως απώλεια στοιχείων πολιτισμού (ναών, αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της φύσης), **οικονομικές επιπτώσεις**, όπως δαπάνες αντιπυρικού μηχανισμού (πρόληψη και καταστολή), δαπάνες αναμόρφωσης καμμένης έκτασης, απώλειες ξυλώδους όγκου, καταστροφή βοσκοτόπων, απώλειες βοσκήσιμης ύλης, δυσμενείς επιπτώσεις στον τουρισμό, απώλειες ιδιωτικής και δημόσιας περιουσίας, και **κοινωνικές επιπτώσεις**, όπως σωματικές βλάβες και απώλεια ανθρώπινης ζωής. Βέβαια όσα χρήματα και να δαπανηθούν για το δασικό περιβάλλον τίποτε δεν μπορεί να γίνει όπως ήταν πριν τις δασικές πυρκαγιές, τόσο σε οικολογικό, όσο και από οικονομική άποψη. Και τούτο

γιατί κάποια πράγματα είναι ανεκτίμητης αξίας.

Στις 25 Μαΐου 2015, συμπληρώθηκαν 17 χρόνια από την ημερομηνία που η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με τον Ν. 2612/1998, ανέθεσε την ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των πυρκαγιών στα δάση και δασικές εκτάσεις στο Πυροσβεστικό Σώμα. Η αρμοδιότητα αυτή ασκείται από τις κατά τόπο Πυροσβεστικές Υπηρεσίες, οι οποίες μπορούν, όταν κρίνεται αναγκαίο, τη συνδρομή άλλων αρχών και φορέων. Μέχρι το έτος 1998, η εν λόγω αρμοδιότητα ανήκε στη Δασική Υπηρεσία.

B).- Η οργάνωση της δασοπυρόσβεσης στην Ελλάδα.

Η διαχείριση του κινδύνου των πυρκαγιών, γενικά στις Ευρωπαϊκές αλλά και ειδικότερα στις Μεσογειακές χώρες οργανώνεται κυρίως σε δύο συστήματα: α) Συστήματα στα οποία οι Δασικές Υπηρεσίες έχουν την ευθύνη τόσο της πρόληψης όσο και της καταστολής των δασικών πυρκαγιών και β) Συστήματα στα οποία οι Δασικές Υπηρεσίες έχουν την ευθύνη της πρόληψης, ενώ η ευθύνη της καταστολής των δασικών πυρκαγιών έχει ανατεθεί στην Πυροσβεστική Υπηρεσία.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας μας καθώς επίσης και σε όλες τις λοιπές μεσογειακές χώρες είναι οι δασικές πυρκαγιές. Η οργάνωση του μηχανισμού δασοπυρόσβεσης στην Ελλάδα έγινε χρονικά σε δύο φάσεις, που η μια αφορά το διάστημα από το 1979 μέχρι το έτος 1997 και η δεύτερη αφορά το διάστημα από 1998 μέχρι σήμερα. Πιο αναλυτικά:

I).- Α' Φάση οργάνωσης του δασοπυροσβεστικού μηχανισμού (1979 μέχρι 1997).

Δασική Υπηρεσία

Στη φάση αυτή η πρόληψη και καταστολή των δασικών πυρκαγιών είναι ευθύνη της Δασικής Υπηρεσίας. Πιο συγκεκριμένα από το έτος 1979, η προστασία των δασών και των εν γένει δασικών εκτάσεων της χώρας από κάθε κίνδυνο και ιδιαίτερα από τις πυρκαγιές είχε ανατεθεί με τον Ν. 998/1979 στις Δασικές Αρχές του Υπουργείου Γεωργίας. Το αντικείμενο της δασοπροστασίας περιγράφεται αναλυτικά στο άρθρο 36 του Ν. 1845/1989 και συμπληρώνεται από τον Δασικό Κώδικα (ΝΔ 86/1969), τον Ν. 998/1979 και Ν. 3208/2003. Κύριος φορέας για την προστασία και

διαχείριση των δημοσίων δασών της χώρας, τη δασοπολιτική και την επιτήρηση των μη δημοσίων δασών είναι η Δασική Υπηρεσία. Στις αρχές της δεκαετίας του '90, που η Δασική Υπηρεσία είχε και την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης, διέθετε περίπου **4.500** προσωπικό μονίμων υπαλλήλων (δασάρχες, δασοπόνους, δασοφύλακες και δασοπυροσβέστες). Στο προσωπικό αυτό προστέθηκαν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και **5.500** εποχικοί δασοπυροσβέστες καθώς και **650** πυροφύλακες. Διέθετε επίσης συνολικά **(615) πυροσβεστικά οχήματα** διαφόρων τύπων, ενώ από αέρος συνέδραμαν τις προαναφερόμενες επίγειες δυνάμεις τα **15 Α/Φ τύπου CL-215, 22 Α/Φ PZL, 12 Grumman και τρία (3) συστήματα MAFFS με τα Α/Φ τύπου C-130** (Δ/ση Προστασίας Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος 1994). Οι επίγειες δυνάμεις της ωστόσο είχαν την υποστήριξη και του ΠΣ. Την δεκαετία του '90 επίσης και πιο συγκεκριμένα το έτος 1993, οργανώθηκαν από τη Δασική Υπηρεσία αερομεταφερόμενες ομάδες δασοπυρόσβεσης, αρχικά (150) ατόμων, ενώ για τα επόμενα τέσσερα έτη (650) ατόμων. Ωστόσο το έτος 1993, η Δασική Υπηρεσία και στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης των Υπηρεσιών της με σκοπό την αποτελεσματικότερη δασοπροστασία, συστάθηκε με το ΠΔ 242/1993 στη Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος Δασικό Σώμα, που υπάχθηκε στη Διεύθυνση Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος το **ΔΑΣΙΚΟ ΣΩΜΑ**. Στο Σώμα αυτό για την εκπλήρωση της αποστολής του συστάθηκαν κλάδοι προσωπικού διάφορων ειδικοτήτων συνολικών θέσεων (4.400) προσωπικού. Για την ίδρυση του Δασικού Σώματος προκλήθηκε επιπλέον δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού για καθένα από τα επόμενα έτη ύψους 10.600.000 ευρώ Επίσης το έτος 1993, μισθώθηκαν κατά την αντιπυρική περίοδο συνολικά δέκα Ε/Π (έξι τύπου Bell-212 και τέσσερα τύπου Super Puma). Τα υπόλοιπα έτη 1994, 95, 96 και 97 για την από αέρος δασοπυρόσβεση παρασχέθηκε βοήθεια με εναέρια μέσα από τις ΕΔ και πιο συγκεκριμένα με 3 ή 4 τύπου CHINOOK CH-47D (7.000 lit) και 5 έως 7 τύπου Bell UH-1H "Huey" (700 lit).

Σήμερα η **Δασική Υπηρεσία** έχει οργανωθεί σε Κεντρικό Επίπεδο και σε Περιφερειακές Υπηρεσίες.

Σε κεντρικό επίπεδο, υπάγεται σήμερα στο Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας (πρώην Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) και ειδικότερα στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος, η οποία διαρθρώνεται σε 4 Διευθύνσεις: α) Διεύθυνση Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος, β) Διεύθυνση Διαχείρισης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, γ) Διεύθυνση Δασικών Έργων και Υποδομών και δ) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Δασικής Πολιτικής.

Σε περιφερειακό επίπεδο, λειτουργούν οι Υπηρεσίες Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων στις επτά Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Πιο συγκεκριμένα λειτουργούν:

- 7 Γενικές Διευθύνσεις Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων στις ισάριθμες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις,
- 7 Διευθύνσεις Συντονισμού και Επιθεωρήσεων Δασών στις ισαριθμες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις,
- 80 Δασαρχεία και 24 Διευθύνσεις Δασών χωρίς Δασαρχείο,
- 198 Δασονομεία και
- 1.109 Δασοφυλακεία.

Συνολικά εργάζονται (3.607) άτομα. Ειδικότερα: 1.779 δασοφύλακες, 926 δασολόγοι, 660 δασοπόνοι, 300 διοικητικοί υπάλληλοι και 91 υπάλληλοι άλλων ειδικοτήτων (βιολόγοι, νομικοί, τοπογράφοι κλπ).

II).-Β' Φάση οργάνωσης του δασοπυροσβεστικού μηχανισμού (1998 μέχρι σήμερα).

Πυροσβεστικό Σώμα

Στη φάση αυτή η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών είναι ευθύνη της Δασικής Υπηρεσίας, ενώ η καταστολή αυτών είναι ευθύνη του Πυροσβεστικού Σώματος.

Πιο συγκεκριμένα το έτος 1998, η τότε κυβέρνηση (ΠΑΣΟΚ) αποφασίζει με τον Ν.2612/1998 και αναθέτει την **ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των δασικών πυρκαγιών στο ΠΣ**, ενώ στη Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος παραμένει η αρμοδιότητα της πρόληψης των δασικών πυρκαγιών και όλες οι ενέργειες που προβλέπονται από την Δασική Νομοθεσία μετά από αυτές. Πέραν αυτής της αποστολής του και σχετικά με αυτήν, του ανατέθηκε και η διατήρηση και προστασία της κοινωνικής ασφάλειας από τα εγκλήματα εμπρησμού σε δάση (με πρόθεση και από αμέλεια). Από ιδρύσεως του το ΠΣ, με τον Ν. 4661/1930, είναι ο αρμόδιος φορέας πυροπροστασίας της χώρας. Σήμερα, ως ο επιχειρησιακός βραχίονας πολιτικής προστασίας, έχει αρμοδιότητα στο σύνολο της επικράτειας με Πυροσβεστικές Υπηρεσίες που εμφανίζουν πανελλαδική διασπορά. Έκτοτε μέχρι και σήμερα υπήρξαν πολλές νομοθετικές παρεμβάσεις, με σκοπό την αναδιοργάνωση κι εκσυγχρονισμό του. Πιο πρόσφατες νομοθετικές παρεμβάσεις υπήρξαν με τον Ν. 4249/2014, αλλά και τον Ν. 3511/2006, με τους οποίους αναδιοργανώθηκε, ως προς τις δομές και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του προς το κοινωνικό σύνολο. Επίσης με τις παρακάτω υπουργικές αποφάσεις προέβη πιο αναλυτικά στην οργάνωση, διάρθρωση και λειτουργία των Υπηρεσιών του:

- ΥΑ 18386 οικ. Φ. 109.1/15-4-2014 (ΦΕΚ 942/Β') "Οργάνωση, διάρθρωση και λειτουργία των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΠΣ".

- ΥΑ 21321 οικ. Φ. 109.1/5-5-2014 (ΦΕΚ 1132/Β΄) "Οργάνωση, διάρθρωση και λειτουργία των Περιφερειακών Πυροσβεστικών Διοικήσεων του ΠΣ"
- ΥΑ 29310 οικ. Φ.109.1/27-6-2014 (ΦΕΚ 1869/Β΄) "Οργάνωση, διάρθρωση και Κανονισμός Λειτουργίας Ενιαίου Συντονιστικού Κέντρου Επιχειρήσεων"

Οργανωτική Διάρθρωση - Αποστολή.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3511/2006 (Α΄ 258), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 63 του Ν. 4249/2014 (Α΄ 73), το ΠΣ έχει ως αποστολή:

1) Την ασφάλεια και προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως, του δασικού πλούτου της χώρας από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και λοιπών καταστροφών.

2) Την ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των πυρκαγιών και την παροχή συνδρομής για τη διάσωση των ατόμων και υλικών αγαθών, που απειλούνται από αυτές. Ως <<επιχειρησιακό σχεδιασμός της καταστολής>>, νοείται η οργάνωση, η διαχείριση και ο συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων δυνάμεων πυρόσβεσης και διάσωσης, του εξοπλισμού και των άλλων μέσων. Ο <<επιχειρησιακός σχεδιασμός της καταστολής" περιλαμβάνει ενέργειες που εξασφαλίζουν τον έγκαιρο εντοπισμό, αναγγελία και επέμβαση, ώστε να επιτυγχάνεται η άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση των πυρκαγιών και των κινδύνων που απορρέουν από αυτές.

3) Την ευθύνη για τη διεξαγωγή πυροσβεστικών – διασωστικών επιχειρήσεων της Πολιτικής Προστασίας της χώρας, της οποίας συνιστά τον επιχειρησιακό βραχίονα. Επίσης το ΠΣ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του συμμετέχει στην αντιμετώπιση κάθε έκτακτης ανάγκης που ανακύπτει σε περιόδους ειρήνης ή πολέμου και σε συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές και Υπηρεσίες συμβάλλει στην εξασφάλιση της Πολιτικής Προστασίας και της πολιτικής άμυνας της χώρας.

Το ΠΣ, είναι σύμφωνα με τις διατάξεις των ανωτέρω νομοθετημάτων, Σώμα Ασφαλείας, που υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας και συγκροτείται σήμερα από

Κεντρικές και Περιφερειακές Υπηρεσίες, ως εξής:

α) **Κεντρικές Υπηρεσίες.**

- Αρχηγείο ΠΣ
- Πυροσβεστική Ακαδημία
- Υγειονομική Υπηρεσία
- Διεύθυνση Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού
- Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων
- Υπηρεσία Εναερίων Μέσων
- Υπηρεσία Πλωτών Μέσων
- Διεύθυνση Επιθεώρησης και Ελέγχου Υπηρεσιών

β) **Περιφερειακές Υπηρεσίες.**

- 13 Περιφερειακές Πυροσβεστικές Διοικήσεις
- 51 Διοικήσεις Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Νομών
- 8 Ειδικές Μονάδες Αντιμετώπισης Καταστροφών
- 120 Πυροσβεστικές Υπηρεσίες – Πυροσβεστικού Σταθμούς Πόλεων, Αεροδρομίων και Λιμένων
- 121 Πυροσβεστικά Κλιμάκια
- 2 Πυροσβεστικά Συνεργεία
- 2 Εθελοντικούς Πυροσβεστικούς Σταθμούς και
- 11 Εθελοντικά Πυροσβεστικά Κλιμάκια

Ανθρώπινοι πόροι - Στελέχωση.

Το 1998 που ανέλαβε τη δασοπυρόσβεση το ΠΣ είχε συνολική οργανική δύναμη πυροσβεστικού προσωπικού (6.750) άτομα. Σήμερα, ως ο αρμόδιος φορέας πυροπροστασίας της χώρας και βέβαια ο επιχειρησιακός βραχίονας πολιτικής προστασίας της χώρας, διαθέτει της εξής δύναμη:

Ανθρώπινο Δυναμικό.

- Οργανική δύναμη του ΠΣ είναι (12.942). Από το προσωπικό αυτό:
 1. Οι (8.942) είναι μόνιμο πυροσβεστικό προσωπικό και
 2. Οι (4.000) είναι πυροσβέστες πενταετούς υποχρέωσης.
- Σήμερα η υπηρετούσα (πραγματική) δύναμη είναι:
 - α) (8.772) μόνιμο πυροσβεστικό προσωπικό παντός βαθμού, και β) (3.769) πυροσβέστες πενταετούς υποχρέωσης δηλαδή **συνολική υπηρετούσα δύναμη (12.541)**. Στον αριθμό αυτό πρέπει να προστεθούν και οι **(1.500) εποχικοί** πυροσβέστες, που προσλαμβάνονται κάθε έτος κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου. Διαθέτει δηλαδή μια συνολική δύναμη **(14.041)** μονίμων και εποχικών πυροσβεστών, και επιπλέον έχει και τη βοήθεια συνολικού αριθμού **(1.744) εθελοντών του ΠΣ**, που χρησιμοποιείται και στη δασοπυρόσβεση καθώς και των εθελοντών από τις Εθελοντικές Ομάδες Πολιτικής Προστασίας. Πέραν του ανωτέρω προσωπικού, υπηρετούν σε διάφορες Υπηρεσίες του Πυροσβεστικού Σώματος και (116) άτομα πολιτικό προσωπικό (μόνιμο και με σύμβαση). Το ΠΣ διαθέτει μεγάλο αριθμό πυροσβεστικού προσωπικού (μονίμων και πυροσβεστών πενταετούς υποχρέωσης) σε σχέση με άλλες δυτικές χώρες. Πιο συγκεκριμένα αντιστοιχούν (115) πυροσβέστες (καριέρας) / ανά 100.000 κατοίκους, όταν στις ΗΠΑ αντιστοιχούν (109) πυροσβέστες, στη Γαλλία (80) πυροσβέστες, στην Ιταλία (48) πυροσβέστες, στη Γερμανία (54) πυροσβέστες, στην Μεγάλη Βρετανία (65) πυροσβέστες, στην Πορτογαλία (37) πυροσβέστες, στην Αυστρία (31) πυροσβέστες, στην Πολωνία (78) πυροσβέστες, στην Ολλανδία (33) πυροσβέστες, στη Σουηδία (52) πυροσβέστες, στο Βέλγιο (52) πυροσβέστες και στη Βουλγαρία (92) πυροσβέστες. Αλλά στις χώρες αυτές είναι πολύ αναπτυγμένος ο εθελοντισμός και οι επιχειρησιακές ανάγκες καλύπτονται από τους εθελοντές πυροσβέστες.

Μηχανικός και λοιπός εξοπλισμός.

Για την εκπλήρωση της αποστολής του και των αρμοδιοτήτων του, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 1 του Ν. 3511/2006, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 69 του Ν. 4249/2014:

- Διαθέτει σήμερα περίπου 3.115 οχήματα, εκ των οποίων τα **1.722 υδροφόρα οχήματα** και από τα υπόλοιπα 1.393, τα 1.111 οχήματα είναι βοηθητικά και τα 282 ειδικά οχήματα.
- Κάθε έτος ακόμη, κατά το διάστημα της αντιπυρικής περιόδου, για την από αέρος δασοπυρόσβεση έχει στη διάθεσή του τον εξής μέσο αριθμό εναερίων μέσων:

α) τα πέντε **(5) ιδιόκτητα Ε/Π** (τρία ΒΚ-117, για τον από αέρος συντονισμό των πυροσβεστικών δυνάμεων και δύο Super Puma για μεταφορά προσωπικού στα μέτωπα των πυρκαγιών αλλά και για αεροπυρόσβεση),

β) τον εναέριο εθνικό στόλο των ΕΔ **(13 Α/Φ CL-215** (5,5 τόννων) **και 7 Α/Φ CL-415** (6,1 τόννων) , **καθώς και τα 19 Α/Φ PZL** (1,5 τόννων), και

γ) τον μέσο αριθμό των **12 μισθωμένων Ε/Π** (5 βαρέως και 7 μεσαίου τύπου, χωρητικότητας 7.000 και 12.000 λίτρων νερού τα βαρέως τύπου Ε/Π και 4.000 λίτρων νερού τα μεσαίου τύπου αντίστοιχα το καθένα). Επιπρόσθετα είναι διαθέσιμα από τα εναέρια μέσα των ΕΔ, για τη μεταφορά πυροσβεστικού προσωπικού στα μέτωπα των πυρκαγιών: α) 1 Ε/Π τύπου SHINOOK και β) 1 Α/Φ τύπου C-130.

Ειδικά το έτος 2007 για την αντιμετώπιση των καταστροφικών πυρκαγιών, είχε στη διάθεσή του για παράδειγμα: α) 42 Α/Φ από τον εθνικό εναέριο στόλο των ΕΔ, β) τα 5 ιδιόκτητα Ε/Π του ΠΣ και γ) 20 μισθωμένα εναέρια μέσα (19 Ε/Π και 1 Α/Φ). Επίσης είχε και διεθνή βοήθεια από 24 Α/Φ και 16 Ε/Π (EFFIS / Έκθεση έτους 2007).

Με την εν λόγω δύναμη σε εναέρια μέσα, ο εναέριος στόλος της Ελλάδας έχει συνολική μεταφορική ικανότητα κατασβεστικού υλικού (νερού) περίπου 220 τόννους / ανά ώρα και έτσι διαθέτει τον μεγαλύτερο στην Ε.Ε στόλο σε

εναέρια μέσα αεροπυρόσβεσης. Πιο αναλυτικά ο τότε Υπουργός Β. Πολύδωρας απάντησε σε σχετική ερώτηση Βουλευτή: <<**Η χώρα μας, με τα σύγχρονα αεροσκάφη και ελικόπτερα που διαθέτει, αλλά και αυτά που μισθώνει, θεωρείται από τις πιο ισχυρές στον τομέα αεροπυρόσβεσης...**>> (Πρακτικά Βουλής 18/6/2007). Για παράδειγμα, η Γαλλία έχει 180 τόννους, η Ισπανία λιγότερο από 120 τόννους και η Πορτογαλία 80 τόννους περίπου (Ε. Σταματόπουλος "Δασικές πυρκαγιές: η ακτινογραφία ενός εθνικού εγκλήματος"). Υπήρξαν έτη που η ανωτέρω δύναμη εναερίου στόλου πυροσβεστικών Α/Φ και Ε/Π ήταν κατά πολύ μεγαλύτερη π.χ το 2001, η δύναμη αυτή ήταν 51 Α/Φ και 16 μισθωμένα Ε/Π (Πρακτικά Βουλής 15 Ιουνίου 2001), ενώ το 2007, η δύναμη αυτή ήταν 42 Α/Φ από τον εθνικό εναέριο στόλο των ΕΔ και 20 μισθωμένα εναέρια μέσα (19 Ε/Π και 1 Α/Φ), και επιπλέον υπήρξε η συνδρομή και από άλλες χώρες της Ε.Ε (το διάστημα 24/8 μέχρι 5/9), η οποία ήταν 24 Α/Φ και 16 Ε/Π (Πρακτικά Βουλής 21/12/2008 και EFFIS).

Για την εκτέλεση της ως άνω νέας αρμοδιότητας από το ΠΣ, υπήρξαν οι εξής μεταβολές σε μέσα, εξοπλισμό και προσωπικό:

1) Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 2612/1998, όλα τα εναέρια και επίγεια μέσα καθώς και κάθε άλλο πυροσβεστικό υλικό που διέθετε το Υπουργείο Γεωργίας, παραδόθηκε στο ΠΣ.

2) Επίσης, σύμφωνα με διατάξεις του Ν. 2612/1998:

- Αυξήθηκε η οργανική δύναμη του κατά (2.250) θέσεις, εκ των οποίων οι (120) ήταν θέσεις αξιωματικών και
- Μετατάχθηκε προσωπικό (μόνιμο και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου) από τη Δασική Υπηρεσία με διάφορες συναφείς με την δασοπυρόσβεση ειδικότητες.
- Εγγράφηκαν στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και πο

συγκεκριμένα στον Ειδικό Φορέα "Ε.Φ 43 – 120 / Πυροσβεστικό Σώμα" οι αναγκαίες κατ' έτος πιστώσεις, οι οποίες για την υλοποίηση των διατάξεων του ανωτέρω νόμου και πιο συγκεκριμένα για μισθούς, συντήρηση εξοπλισμού και προμήθεια υλικών και μέσων, φτάνουν το ύψος των (30.600.000) περίπου ευρώ.

- Προβλέφθηκε η αναδιοργάνωση του ΠΣ, όπως η ίδρυση Πυροσβεστικών Υπηρεσιών πχ Διοικήσεις ΠΥ Νομών, ΠΥ Πόλεων και Πυροσβεστικών Κλιμακίων.
- Μεταβιβάστηκαν αρμοδιότητες, υποχρεώσεις και δικαιώματα οργάνων της Δασικής, που αφορούσαν θέματα δασοπροστασίας από τις πυρκαγιές, σε αντίστοιχα όργανα του ΠΣ.

3) Με την ΚΥΑ 1203 φ.109.1/1999 (ΦΕΚ 713 / Β) ρυθμίζονται θέματα συνεργασίας του ΠΣ με τις Ένοπλες Δυνάμεις, την Ελληνική Αστυνομία, τη Δασική Υπηρεσία , του ΟΤΑ, τις Υγειονομικές Υπηρεσίες και άλλους φορείς και πρόσωπα που παρέχουν τις υπηρεσίες τους για την πρόληψη και καταστολή των δασικών πυρκαγιών. Επίσης με την ΥΑ 17961 Φ.109,1/4-6-1998, όπως τροποποιήθηκε με την 29181 Φ.109.1/6-7-1999 ρυθμίζονται θέματα επιχειρησιακού σχεδιασμού αντιμετώπισης των δασικών πυρκαγιών.

4) Η μόνη συνδρομή (εμπλοκή) του προσωπικού της Δασικής Υπηρεσίας στη δασοπυρόσβεση είναι η συμμετοχή εκπροσώπων (δασολόγων) της Ειδικής Γραμματείας Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, μεταξύ του προσωπικού άλλων αρμοδίων αρχών και φορέων, στο Συντονιστικό Κέντρο Δασοπυρόσβεσης, το οποίο αποτελεί υπηρεσιακή μονάδα και υπάγεται στο Ε.Σ.Κ.Ε / Πυροσβεστικού Σώματος. Το ΣΚΕΔ, που λειτουργεί μόνον κατά την αντιπυρική περίοδο έχει, μεταξύ άλλων, ως κύρια αποστολή και αρμοδιότητες την παρακολούθηση σε πανελλαδικό επίπεδο όλων των εν εξελίξει αγροτοδασικών πυρκαγιών και το συντονισμό, τη διαχείριση και την αποστολή των

διατιθέμενων εθνικών και μισθωμένων εναερίων μέσων δασοπυρόσβεσης, που συντρέχουν από κοινού με τις επίγειες δυνάμεις.

Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Από την ΓΓΠΠ, ως φορέα Κεντρικής Διοίκησης με κύρια αποστολή το συντονισμό φορέων που εμπλέκονται σε όλο το φάσμα της διαχείρισης κινδύνων από την εκδήλωση καταστροφών (Ν. 3013/2002 - "Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας"), εκδίδεται κάθε αντιπυρική περίοδο Εγκύκλιος σχετική με <<Σχεδιασμό και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων εξαιτίας των δασικών πυρκαγιών>>. Η Εγκύκλιος αυτή εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 της ΚΥΑ 12030 Φ.109.1/1999 (ΦΕΚ 713/Β/1999), το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ" (ΥΑ 1299/7-4-2003) καθώς και το Γενικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών λόγω Δασικών Πυρκαγιών. Με το σχέδιο αυτό επιδιώκεται η άμεση και συντονισμένη απόκριση των εμπλεκόμενων φορέων σε επίπεδο επιτελικό, διαχείρισης κρίσεων και εκτελεστικό: α) Για τη συνδρομή του έργου του ΠΣ στην αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών και β) Για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών λόγω δασικών πυρκαγιών. Σε περιπτώσεις αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, όπως μεγάλης έκτασης δασικές πυρκαγιές, το ΠΣ, όταν αιτείται τη συνδρομή μέσων από την ΕΕ, η ΓΓΠΠ υποβάλλει αίτημα διεθνούς συνδρομής με μέσα και ανθρώπινο δυναμικό, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 2 Ν.3536/2007), όπως επίσης ζητά τη βοήθεια του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας.

Γ).- Αποτίμηση του μηχανισμού δασοπυρόσβεσης.

Η ανωτέρω πολιτική ήταν μια απόφαση που αιφνιδίασε τους πάντες και ως προς την ουσία και το περιεχόμενό της αλλά και για το εσπευσμένο του χαρακτήρα της. Και όπως συμβαίνει πάντοτε με όλες τις πολιτικές, έτσι και με τη συγκεκριμένη πολιτική απόφαση υπήρχε κάποιος δικαιολογητικός λόγος για τη λήψη της, ανεξάρτητα αν εξυπηρετούσε ενδόμυχα τότε κάποιες σκοπιμότητες. Πιο συγκεκριμένα ο λόγος για τη λήψη της απόφασης αυτής, όπως προκύπτει από την εισηγητική έκθεση του Ν. 2612/1998 ήταν, <<Η επί μακρό χρονικό διάστημα αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών κατέδειξε, ότι δεν επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, με όλα τα αρνητικά που αυτό συνεπάγεται στην εθνική οικονομία, στο περιβάλλον, στον πολιτισμό, στον τουρισμό και στην εν γένει κοινωνική ζωή>>. Όμως το να ληφθεί χρονικά μια τόσο σοβαρή για το Δημόσιο, το περιβάλλον και το κοινωνικό σύνολο απόφαση πολύ βεβιασμένα και καθυστερημένα, η οποία μάλιστα άρχισε να υλοποιείται με την ψήφιση της μεταβίβασης της ως άνω αρμοδιότητας την 25 Μαΐου 1998, ενώ δηλαδή ήδη είχε αρχίσει η αντιπυρική περίοδος και ολοκληρώνεται μεσούσης αυτής, με την μεταφορά κι ένταξη του σχετικού προσωπικού δασοπυρόσβεσης καθώς και την παράδοση του απαραίτητου εξοπλισμού, μέσω των οχημάτων των Δασικών Υπηρεσιών στο ΠΣ, δίδει το δικαίωμα στον καθένα να υποψιαστεί ότι εξυπηρετούσε κάποιες σκοπιμότητες. Βέβαια, πριν ληφθεί η προαναφερόμενη απόφαση, είχα εκπονηθεί οικονομική μελέτη από επιτροπή του ΠΣ, της οποίας είχα την τύχη να είμαι μέλος, από τα στοιχεία της οποίας δικαιολογείτο το εν λόγω εγχείρημα, τουλάχιστον από οικονομικής πλευράς. Εξάλλου, όπως αναφέρεται και στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2612/1998, <<Με την ανάθεση της δασοπυρόσβεσης στο Πυροσβεστικό Σώμα επιτυγχάνονται κυρίως, προς όφελος της εθνικής οικονομίας και του κοινωνικού συνόλου, τα ακόλουθα: α) Δημιουργείται ένα πληρέστερο και περισσότερο αποτελεσματικό σύστημα πυροπροστασίας της χώρας..., β) Θα αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα οι

δασικές πυρκαγιές και έτσι θα μειωθεί το μέγεθος των καταστροφών του δασικού μας πλούτου, των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων...θα αναβαθμιστεί η ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος..., γ) Με το νέο σχήμα θα αναπτυχθούν ισχυρά κίνητρα για την ανάπτυξη του θεσμού του εθελοντή πυροσβέστη, δ) Θα μειωθεί η επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού από την εξοικονόμηση της προκαλούμενης σήμερα δαπάνης για τη λειτουργία δύο φορέων, που εμπλέκονται στην καταστολή των δασικών πυρκαγιών...>>. Πέραν όμως των όποιων σκοπιμοτήτων, ο απολογισμός και η αποτίμηση της συγκεκριμένης πολιτικής απόφασης σήμερα, θα κρίνει εκ του αποτελέσματος αν ήταν επωφελής ή όχι για το Ελληνικό Δημόσιο, το φυσικό – και όχι μόνον - περιβάλλον και το κοινωνικό σύνολο, το οποίο πάντοτε γίνεται ο αποδέκτης κάθε πολιτικής απόφασης. Ο απολογισμός λοιπόν είναι αυτός που θα καταδείξει μετά από 17 χρόνια, αν πράγματι ορθώς ελήφθη τότε τουλάχιστον για οικονομικούς λόγους η ανωτέρω απόφαση ή ήταν άστοχη κι εξυπηρετούσε σκοπιμότητες, αν δηλαδή γενικά ωφελήθηκε ή ζημιώθηκε το Δημόσιο, το περιβάλλον και το κοινωνικό σύνολο.

Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις λοιπόν των δασικών πυρκαγιών στην Ελλάδα είναι οι εξής:

1) Απολογισμός πυρκαγιών και καμένων εκτάσεων.

α) Γενικά.

Τα 34 συνολικά έτη της έρευνας δηλαδή το διάστημα (1981 – 2014) κάηκαν στην επικράτεια συνολικά **16.678.407** στρέμματα αγροτοδασικών εκτάσεων, ενώ εκδηλώθηκαν συνολικά **51.521** δασικές πυρκαγιές. Το ίδιο διάστημα, ο μέσος αριθμός καμένων εκτάσεων ανά έτος είναι 490.541 στρέμματα, ενώ ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι 1.513 πυρκαγιές ανά έτος. Η δριμύτητα των δασικών πυρκαγιών είναι **324** καμένα στρέμματα / ανά πυρκαγιά.

β) Πυροσβεστικό Σώμα.

Το χρονικό διάστημα (1998 – 2014) των 17 ετών, που, σύμφωνα με τον Ν.

2612/1998, το ΠΣ έχει την ευθύνη της καταστολής των δασικών πυρκαγιών εκδηλώθηκαν στην επικράτεια συνολικά: α) **(178.920) αγροτοδασικές πυρκαγιές**, εκ των οποίων οι **(26.135) ήταν δασικές**, δεδομένου ότι οι αγροτικές εξ αντικειμένου ανέκαθεν ήταν αρμοδιότητα του ΠΣ, ενώ από τις συγκεκριμένες πυρκαγιές β) κάηκαν συνολικά **(8.645.247) στρέμματα** δάσους, δασικών εκτάσεων και καλλιεργειών (Στατιστικά στοιχεία ΠΣ). Ο μέσος / ανά έτος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι **(1.538)** και ο μέσος αριθμός καμένων εκτάσεων είναι **(508.544) στρέμματα**. Ο μέσος ημερήσιος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι 4 πυρκαγιές, από τις οποίες καταστρέφονται καθημερινά 1.394 στρέμματα αγροτοδασικής έκτασης. Η δριμύτητα των πυρκαγιών είναι **(330) καμένα στρέμματα / ανά πυρκαγιά**. Ο μέσος αριθμός εναερίων μέσων που χρησιμοποιούνται καθημερινά στην αεροπυρόσβεση είναι τουλάχιστον 2 Α/Φ, ενώ κάθε 2η μέρα χρησιμοποιείται επιπλέον και 1 μισθωμένο Ε/Π. Στους 100.000 κατοίκους αντιστοιχούν κατά μέσο αριθμό **14** δασικές πυρκαγιές. Ο μέσος αριθμός πυροσβεστών που χρησιμοποιείται / ανά δασική πυρκαγιά είναι **39** πυροσβέστες. Ο μέσος αριθμός πυροσβεστικών οχημάτων που χρησιμοποιείται ανά πυρκαγιά είναι **15** οχήματα. Ο μεγαλύτερος αριθμός δασικών πυρκαγιών εκδηλώθηκε τα έτη 2000 (2.581 πυρκαγιές), 2001 (2.535 πυρκαγιές) και 2007 (1.983 πυρκαγιές). Οι μεγαλύτερες καμένες εκτάσεις σημειώθηκαν τα έτη 2000 (1.559.850 στρ.) και 2007 (2.623.933 στρ.).

Οι πυρκαγιές στην Ελλάδα σήμερα παρουσιάζουν μεγαλύτερη δριμύτητα, σε σχέση και με το διάστημα πριν το 1998 καθώς και με τις ΗΠΑ. Συγκεκριμένα καίγονται στην Ελλάδα σήμερα περισσότερος μέσος αριθμός: α) 14 στρεμμάτων / ανά πυρκαγιά, από ότι καίγονταν το διάστημα πριν το 1998, που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία και β) 242,4 στρεμμάτων / ανά πυρκαγιά, από ότι καίγονται σήμερα στις ΗΠΑ. Να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα οι δασικές πυρκαγιές είναι περισσότερο καταστροφικές από ότι είναι στις λοιπές Μεσογειακές χώρες. Η μέση καμένη έκταση / ανά δασική πυρκαγιά είναι 3/πλάσια της αντίστοιχης έκτασης που καίγεται στην Ισπανία, Πορτογαλία και Γαλλία και 1,5 φορές μεγαλύτερη της καμένης έκτασης στην Ιταλία (Ανδριανού Γκουρμπάτση, Μελέτη

"Δασικές Πυρκαγιές -Το προφίλ της Ευρώπης" (2000 – 2009).

Επίσης από τη δεκαετία του '80 και μέχρι σήμερα διαπιστώνουμε μια σταδιακή αύξηση του μέσου αριθμού των δασικών πυρκαγιών ανά δεκαετία. Πιο συγκεκριμένα:

- Δεκαετία (1980 – 1989), ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι 1.263,5.
- Δεκαετία (1990 – 1999), ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι 1.728,6. Παρατηρείται αύξηση 36,8%, σε σχέση με την δεκαετία του '80
- Δεκαετία (2000 – 2009), ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι 1.732,6. Παρατηρείται αύξηση 0,3%, σε σχέση με την δεκαετία του '90

Από τον ανωτέρω συνολικό αριθμό καμένων στρεμμάτων, οι μεγαλύτερες καταστροφές το ως άνω διάστημα, που καλύπτουν το 46,2% του συνολικού ως άνω αριθμού των καμένων εκτάσεων, προκλήθηκαν από τις εξής δασικές πυρκαγιές:

- Ν. Αττικής (Πεντέλη) κάηκαν 75.000 στρέμματα
- Ν. Ηλείας (4/8/1998) κάηκαν 100.000 στρέμματα.
- Ν. Εύβοιας (4/7/1998) κάηκαν 87.940 στρέμματα.
- Ν. Κορινθίας (9/7/2000) κάηκαν 228.363 στρέμματα.
- Ν. Σάμου (6/7/2000) κάηκαν 150.910 στρέμματα.
- Ν. Ιωαννίνων (2000) κάηκαν 87.131 στρέμματα.
- Ν. Μαγνησίας (2000) κάηκαν 60.254 στρέμματα.
- Πυρκαγιές 2007:

Η μεγαλύτερη φυσική καταστροφή στην Ελληνική Ιστορία και η 8η παγκοσμίως, η οποία προκάλεσε ανθρώπινες απώλειες και σημαντικές ζημιές σε περιουσίες, υποδομές και το φυσικό περιβάλλον. Ειδικότερα κάηκε το 12% περίπου των δασών της χώρας, καταστράφηκαν 1710 κτίρια και 337 χωριά, έμειναν άστεγοι 1.600 άτομα, κάηκαν 4,5 εκατ. ελαιόδενδρα και 60.000 ζωικό κεφάλαιο. Το ύψος της καταστροφής ανέρχεται στα 5 δις ευρώ. (EFFIS και Βικιπαίδεια). Πιο αναλυτικά οι καμένες εκτάσεις ανά Νομό:

Ν. Ηλείας, (1.144.744) στρ. Ν. Μεσσηνίας, (201.689) στρ., Ν. Αρκαδίας (108.654) στρ., Ν. Αχαΐας (156.980) στρ., Ν. Λακωνίας (243.047) στρ., Ν.

Κορινθίας (205.909) στρ., Ν. Αρκαδίας (108.654) στρ., Εύβοιας (252.979) στρ.), Ν. Μαγνησίας (60.254) στρ., Ν. Αττικής (Πάρνηθα) 49.000 στρ.) ήτοι κάηκαν συνολικά 2.623.933,4 στρέμματα, από τα οποία τα 301.320 ανήκαν σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 (Οικολογικός Απολογισμός 2007 / WWF, Σεπτέμβρης 2007)

- Ν. Δωδεκανήσου (Ρόδος) (21/7/2008) κάηκαν 132.000 στρέμματα.
- Ν. Αττικής (Β.Α Προάστια) (21/8/2009) κάηκαν 205.210 στρέμματα.
- Ν. Αρκαδίας (Μεγαλόπολη) (7/8/2012) κάηκαν 44.630 στρέμματα.
- Ν. Χαλκιδικής (Άγιο Όρος) (8/8/2012) κάηκαν 48.330 στρέμματα.
- Ν. Χίου (17/8/2012) κάηκαν 150.000 στρέμματα.

γ) Δασική Υπηρεσία.

Εξάλλου το ίδιο διάστημα των 17 τελευταίων ετών (1981 – 1997), πριν την ψήφιση του Ν. 2612/1998, που την ευθύνη της καταστολής των δασικών πυρκαγιών είχε η Δασική Υπηρεσία, εκδηλώθηκαν συνολικά: α) **(25.386)** δασικές πυρκαγιές, β) από τις οποίες κάηκαν συνολικά **(8.033.160)** στρέμματα δάσους, δασικών εκτάσεων και καλλιεργειών (Στατιστικά στοιχεία Δασικής Υπηρεσίας). Ο μέσος / ανά έτος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι **(1.494)** και ο μέσος αριθμός καμένων εκτάσεων είναι **(472.539) στρέμματα**. Ο μέσος ημερήσιος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι 4 πυρκαγιές, από τις οποίες καταστρέφονται καθημερινά 1.295 στρέμματα αγροτοδασικής έκτασης. Η δριμύτητα των πυρκαγιών είναι **(316) στρέμματα** / ανά πυρκαγιά. Ο μεγαλύτερος αριθμός δασικών πυρκαγιών εκδηλώθηκε τα έτη 1992 (2.042 πυρκαγιές), 1993 (2.273 πυρκαγιές) και 1997 (2.273 πυρκαγιές). Οι μεγαλύτερες καμένες εκτάσεις σημειώθηκαν τα έτη 1.985 (1.054.500 στρ.) και 1988 (1.105.010 στρ.).

Από τον ανωτέρω συνολικό αριθμό καμένων στρεμμάτων, οι μεγαλύτερες καταστροφές το ως άνω διάστημα προκλήθηκαν από τις εξής δασικές πυρκαγιές:

- Ν. Καβάλας (15/8/1985) κάηκαν 118.665 στρέμματα.
- Ν. Φθιώτιδας (9/8/1987) κάηκαν 73.500 στρέμματα.

- Ν. Δωδεκανήσου (Ρόδος) (9/8/1987) κάηκαν 128.645 στρέμματα.
- Ν. Καβάλας (16/8/1989) κάηκαν 96.176 στρέμματα.
- Ν. Δωδεκανήσου (Ρόδος) (24/9/1992) κάηκαν 72.000 στρέμματα.
- Ν. Λασιθίου (17/8/1994) κάηκαν 70.000 στρέμματα.
- Ν. Αττικής (21/7/1995) κάηκαν 62.000 στρέμματα
- Ν. Αττικής (11/8/1995) κάηκαν 78.067 στρέμματα.

(Δασικές Πυρκαγιές Ελλάδα 1983 – 2008, Πυροσκόπιο / WWF)

Παρατηρείται λοιπόν για το διάστημα από το 1998 και μέχρι το 2014, που το ΠΣ έχει την ευθύνη της καταστολής των δασικών πυρκαγιών μια μέση ετήσια αύξηση πυρκαγιών, σε ποσοστό (1,3%) και μια μέση ετήσια αύξηση των καμένων εκτάσεων, σε ποσοστό (7%), σε σχέση με το διάστημα που την ευθύνη της καταστολής είχε η Δασική Υπηρεσία.

δ) ΗΠΑ.

Στις **ΗΠΑ** για το διάστημα της τελευταίας 17ετίας (1998 – 2014) ο μέσος αριθμός είναι (73.137) δασικές πυρκαγιές και οι μέσες καμένες εκτάσεις είναι (6.848.000) στρέμματα (Ιστολόγιο της U.S. Forest Service / www.fs.fed.us). Στους 100.000 κατοίκους στις ΗΠΑ αντιστοιχούν 23 δασικές πυρκαγιές, ενώ στην Ελλάδα αντιστοιχούν 14 δασικές πυρκαγιές δηλαδή εκδηλώνονται σήμερα στις ΗΠΑ 9 περισσότερες πυρκαγιές ανά 100.000 κατοίκους, ποσοστό 39,1%, σε σχέση με την Ελλάδα (Πληθυσμός ΗΠΑ έτους 2014, 318.900.000 εκατ. και Ελλάδας, έτους 2011, 10.816.286). Η δριμύτητα είναι 93,6 καμένα στρέμματα / ανά πυρκαγιά.

2) Ανθρώπινες απώλειες.

α) Πυροσβεστικό Σώμα.

Το διάστημα που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης έχει το ΠΣ, από τις δασικές πυρκαγιές έχασαν τη ζωή τους συνολικά **110 άτομα**. Από αυτά: α) τα 21 άτομα (9 πυροσβεστικό προσωπικό, 11 εποχικοί και 1 εθελοντής πυροσβέστης) απασχολούνται με την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών και έπεσαν στο καθήκον, ενώ β) οι 89

ήταν ιδιώτες που έχασαν τη ζωή τους από τις πυρκαγιές. Ο μέσος αριθμός ανθρώπινων απωλειών είναι **6,5 άτομα / ανά έτος**, εκ των οποίων το **1 άτομο είναι απασχολούμενο στη δασοπυρόσβεση** (μόνιμος ή εποχικός πυροσβέστης).

β) Δασική Υπηρεσία.

Αντίθετα για το διάστημα (1973 – 1997), που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία, από τις δασικές πυρκαγιές έχασαν τη ζωή τους συνολικά **84 άτομα**. Από αυτά: α) τα 8 ήταν εποχικοί πυροσβέστες (αερομεταφερόμενοι δασοπυροσβέστες) και β) τα 76 ιδιώτες (Ν. Στάμου / ΑΠΘ "Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών"). Ο μέσος αριθμός ανθρώπινων απωλειών ήταν 3,4 άτομα / ανά έτος.

3) Ανθρώπινοι πόροι.

Για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών μετά το 1998 χρησιμοποιείται προσωπικό: α) από τις διάφορες Υπηρεσίες του ΠΣ, β) πεζοπόρα τμήματα, γ) εθελοντές, δ) το Στρατό και ε) άλλες δυνάμεις που συνδράμουν το ΠΣ.

Ο μέσος / ανά έτος, αριθμός ανθρώπινων πόρων που χρησιμοποιήθηκαν για τα έτη (2010 – 2014) είναι:

- ΠΣ (52.255) άτομα, ποσοστό 79,7%
- Πεζοπόρα Τμήματα ΠΣ (5.761) άτομα, ποσοστό 8,8%
- Εθελοντές (2.408) άτομα, ποσοστό 3,7%
- Στρατό (694) άτομα, ποσοστό 1,1%
- Άλλες Δυνάμεις που συνδράμουν το ΠΣ (4.167) άτομα, ποσοστό 6,3%

Σύνολο συμμετεχόντων / ανά έτος από διάφορες Υπηρεσίες και Φορείς στην αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών **(65.585) άτομα**. (Δραστηριότητες ΠΣ ετών 2010 - 2014)

4) Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός.

α) Πυροσβεστικό Σώμα.

Η συντριπτική πλειοψηφία των μηχανικών μέσων που επενέβησαν για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, μετά το 1998, προέρχονται από το ΠΣ. Πιο συγκεκριμένα ο μέσος / ανά έτος, αριθμός πόρων σε μηχανικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τα έτη (2010 – 2014) είναι:

- Συνολικός αριθμός πυροσβεστικών οχημάτων 21.935
- Οχήματα ΟΤΑ 1.302
- Βυτιοφόρα μεταφοράς νερού 963
- Διάφορα μηχανήματα 495.

Επίσης από τον μέσο ετήσιο αριθμό πυροσβεστικών οχημάτων, που συνολικά χρησιμοποιήθηκαν στα συμβάντα του ΠΣ στην ξηρά ήτοι 77.240 για την πυρόσβεση και 21.935 για τη δασοπυρόσβεση, διενεργήθηκε μέσος αριθμός (382.294) δρομολογίων, που αντιστοιχούν σε μέσο αριθμό (14.253.215) διανυθέντων χιλιομέτρων, με μέσο χρόνο εργασίας Ω/211.648 ώρες και καταναλώθηκαν κατά μέσο αριθμό (412.812) λίτρα βενζίνης και (4.016.874) λίτρα πετρελαίου (Δραστηριότητες ΠΣ ετών 2010 - 2014).

β) Δασική Υπηρεσία.

Το διάστημα που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία, το 81,6% των δασικών πυρκαγιών κατασβέστηκε μόνον με επίγεια μέσα και δυνάμεις, ενώ το 15,7% των πυρκαγιών κατασβέστηκε με τη συνδρομή επίγειων και εναερίων μέσων (Δασικές πυρκαγιές Ελλάδα 1983 – 2008, Πυροσκόπιο / WWF). Αποδεικνύεται λοιπόν, ότι το ΠΣ ζητά τη συνδρομή των εναερίων μέσων με μεγαλύτερη συχνότητα πυρκαγιών.

5) Συγκριτικά στοιχεία.

Από τα προαναφερόμενα στατιστικά στοιχεία προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

Το διάστημα που το ΠΣ έχει την ευθύνη της καταστολής των δασικών πυρκαγιών αυξήθηκε:

- Ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών ανά έτος, σε ποσοστό **2,9%**.
- Ο μέσος αριθμός καμένων εκτάσεων ανά έτος, σε ποσοστό **7,6%**.
- Ο μέσος αριθμός καμένων εκτάσεων ανά πυρκαγιά, σε ποσοστό **4,4%**.

Είναι γεγονός ότι το ΠΣ έχει μια ικανοποιητική διαρθρωτική δομή, οργάνωση και λειτουργία των Υπηρεσιών του, με ιεραρχία και πειθαρχία στο προσωπικό του, που προσιδιάζει με άλλες ένστολες Υπηρεσίες της χώρας, όπου οι Υπηρεσίες του και το πυροσβεστικό προσωπικό εργάζεται όλες τις ημέρες του έτους και καθ' όλο το 24ωρο. Εξάλλου δεν μπορεί να αμφισβητηθεί το γεγονός ότι το προσωπικό και τα μέσα που έχει στη διάθεσή του το ΠΣ, για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών είναι πολλαπλάσια σε σχέση μ' αυτά που είχε στη διάθεσή της η Δασική Υπηρεσία πριν το 1998. Σαφώς λοιπόν ο δασοπυροσβεστικός μηχανισμός υπό την ευθύνη του ΠΣ, ως προς την οργάνωση και λειτουργία, με την έννοια της ανάπτυξης ενός πληρέστερου και αρτιότερου δικτύου Υπηρεσιών, παρουσιάζει μια υπεροχή έναντι της Δασικής Υπηρεσίας. Παρόλα αυτά δεν αποδείχθηκε πιο αποτελεσματικός σε σχέση με την Δασική Υπηρεσία.

Και τούτο γιατί, παρόλο που το ΠΣ υπερτερεί της Δασικής Υπηρεσίας σε επίπεδο οργάνωσης και αριθμητικά, σε προσωπικό, εξοπλισμό και μέσα, το πυροσβεστικό προσωπικό υστερεί σε επίπεδο γνώσεων σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές. Οι βασικές αρχές καταστολής των δασικών πυρκαγιών είναι δύο: α) Η πρώτη αφορά την καλή γνώση του δασικού χώρου (βλάστηση, δασικοί δρόμοι κλπ) και β) Η δεύτερη αφορά την λεγόμενη "αναμενόμενη συμπεριφορά" του φαινομένου της πυρκαγιάς (Φ. Θεοδώρου Δασολόγος, Δ/ντής ΓΓΠΠ). Το πυροσβεστικό προσωπικό του ΠΣ πρέπει να παραδεχτούμε δεν διαθέτει την απαιτούμενη τεχνογνωσία γνώση για το δάσος και τις δασικές πυρκαγιές και ιδίως ως προς την "αναμενόμενη συμπεριφορά" (behave analysis). Αντίθετα ο Δασάρχης στην περιοχή αρμοδιότητάς του γνωρίζει περισσότερο από κάθε άλλον και ιδίως από την εκάστοτε επικεφαλής των πυροσβεστικών δυνάμεων αξιωματικό του ΠΣ:

- το ανάγλυφο της περιοχής του
- το (δασικό) οδικό δίκτυο στα δάση και δασικές εκτάσεις
- τις θέσεις υδροληψίας
- την ευφλεκτικότητα του οικοσυστήματος
- τη συμπεριφορά της βλάστησης στις πυρκαγιές
- τις πιθανές κατάλληλες θέσεις αναχαίτισης της πυρκαγιάς
- τυχόν απειλούμενα από την πυρκαγιά κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπές δομές
- την οικολογία και ιδιαιτερότητες των δασικών πυρκαγιών
- τις κατάλληλες θέσεις και τον τρόπο εφαρμογής αντιπύρ.

Επίσης στο πλαίσιο του έργου της δασοπυρόσβεσης από το ΠΣ, παρόλο που το ποσοστό των δασικών πυρκαγιών είναι κατ' έτος το μικρότερο ανά κατηγορία πυροσβεστικών επεμβάσεων (αστικές πυρκαγιές και απεγκλωβισμούς) και πιο συγκεκριμένα ο αριθμός των αστικών πυρκαγιών είναι τριπλάσιος του αριθμού των αγροτοδασικών πυρκαγιών, όμως η αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών απορροφά το μεγαλύτερο μέρος των διατιθέμενων πόρων, τόσο σε εργατοώρες απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού, όσο και των πιστώσεων του προϋπολογισμού του Σώματος (βλ. Στρατηγικός Σχεδιασμός ΠΣ 2015 - 2019). Περαιτέρω η δασοπυρόσβεση έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο προσωπικό του ΠΣ και ιδίως σε θέματα εργασιακά. Πιο συγκεκριμένα υφίσταται κατά την αντιπυρική περίοδο τα περισσότερα έτη μεγάλη εργασιακή καταπόνηση, εξαιτίας του γεγονός ότι υπεραπασχολείται, χωρίς να αποζημιώνεται πρόσθετα, οι δε οφειλόμενες ημερήσιες αναπαύσεις (ρεπό) είναι πολλές και στις περισσότερες Υπηρεσίες του Σώματος δεν υπάρχει υπηρεσιακή ευχέρεια να του χορηγηθεί όχι το τρέχον αλλά ούτε και τα επόμενα έτη. Αυτό έχει περαιτέρω αρνητικές επιπτώσεις και στο λοιπό επιχειρησιακό έργο (αστικές πυρκαγιές, διασώσεις κλπ) ακόμη και στην ασφάλεια και την ίδια την υγεία του. Προς απόδειξη του γεγονότος ότι υπάρχει καταπόνηση του δασοπυροσβεστικού μηχανισμού εξ αιτίας της υπεραπασχόλησης του προσωπικού, αρκεί να αναφερθεί, ότι η μέση διάρκεια των πυρκαγιών ανέρχεται σε **15 ώρες**

περίπου, ενώ το 60% των πυρκαγιών έχει χρόνους κατάσβεσης έως 7,5 ώρες. Επίσης το **74,2%** των πυρκαγιών κατασβέστηκε μόνον με επίγεια μέσα και δυνάμεις, ενώ το **24,2%** των πυρκαγιών κατασβέστηκε με επίγεια και εναέρια μέσα.

Είναι γεγονός ότι από το έτος 2004, ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα, αλλά και αργότερα με τους Ν. 3511/2006 και Ν.4249/2014, οι αρμοδιότητες του ΠΣ διευρύνθηκαν και σε άλλα αντικείμενα. Αυτό βέβαια έχει σαν συνέπεια να επιβαρύνει περαιτέρω εργασιακά το προσωπικό και να το καταπονεί ακόμη περισσότερο. Αποτέλεσμα το προσωπικό γενικών καθηκόντων σήμερα να ασχολείται με όλες τις πολυσχιδείς αρμοδιότητες του ΠΣ, κάτι που στην εποχή της εξειδίκευσης που ζούμε να μην του επιτρέπει να είναι αποτελεσματικός παντού.

5) Το κόστος της δασοπυρόσβεσης.

Εκτιμάται ότι οι πέντε (5) Μεσογειακές Χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία) δαπανούν περίπου 2,5 δις ευρώ ανά έτος για τη δασοπροστασία. Από αυτά το 60% δαπανάται σε εξοπλισμό, προσωπικό και επιχειρήσεις κατάσβεσης των δασικών πυρκαγιών και το υπόλοιπό 40% σε πρόληψη (www.forestcities.gr (Forest Cities. 2012)).

α) Πυροσβεστικό Σώμα.

Είναι βέβαιο ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχει κάποια οικονομική μελέτη του ΠΣ, που να αποδεικνύει με ακρίβεια το κόστος της δασοπυρόσβεσης. Βέβαια από την παρούσα έρευνα επιχειρείται μια πρώτη προσέγγιση του θέματος, όσο αυτό είναι εφικτό. Γίνεται λοιπόν μια εκτίμηση του σχετικού κόστους.

Το ΠΣ χρησιμοποιεί πόρους για αναπτυξιακά έργα σε υποδομές και εξοπλισμό, αλλά και για την κάλυψη των λειτουργικών και λοιπών αναγκών, τόσο από τον τακτικό προϋπολογισμό, όσο και από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, προκειμένου να εξασφαλίζεται κάθε ημέρα του έτους και για όλο το 24ωρο απρόσκοπτα η επιχειρησιακή δράση και λειτουργία των Υπηρεσιών του. Βέβαια πρέπει να τονιστεί ότι στο κόστος της δασοπυρόσβεσης δεν υπάρχει συμμετοχή ούτε κάποιο βοήθημα από κοινοτικούς πόρους. Αλλά σε σοβαρά περιστατικά υπάρχει συνδρομή των χωρών της ΕΕ σε πυροσβεστικά εναέρια μέσα.

$$\text{Κόστος δασοπυρόσβεσης} = \text{κόστος (A+B+Γ+Δ)}$$

όπου,

A (= δαπάνες αποδοχών πάσης φύσεως του προσωπικού του ΠΣ, που απασχολείται στη δασοπυρόσβεση),

B (= έξοδα λειτουργίας, επισκευής και συντήρησης των πυροσβεστικών οχημάτων και μηχανημάτων του ΠΣ, που απασχολούνται στη δασοπυρόσβεση),

Γ (= κόστος εναερίων μέσων: α) των Α/Φ και Ε/Π του εθνικού εναερίου στόλου των

ΕΔ και β) των μισθωμένων Ε/Π) και

Δ (= κόστος συμμετοχής στη δασοπυρόσβεση δυνάμεων από ΟΤΑ, ΕΔ, και άλλους φορείς και αρχές, που συνδράμουν στις δυνάμεις του ΠΣ, όπως εθελοντικές ομάδες και οργανώσεις καθώς επίσης και το κόστος της επίταξης μέσω των μηχανημάτων).

Πιο αναλυτικά:

A = (αποδοχές πάσης φύσεως του προσωπικού του ΠΣ).

Στον ετήσιο τακτικό προϋπολογισμό του ΠΣ εγγράφονται κατά μέσο αριθμό πιστώσεις γενικού συνόλου ύψους περί τα 350.000.000 ευρώ για τη λειτουργία του ΠΣ (Υπηρεσίες, μέσα και προσωπικό). Από αυτά, τα (294.000.000) ευρώ, δηλαδή ποσοστό 84%, αφορά την κάλυψη των πάσης φύσεως αμοιβών του προσωπικού, που διατίθεται γενικά για την πυροπροστασία της χώρας και όχι μόνον για τη δασοπυρόσβεση. Πρέπει να διευκρινιστεί το γεγονός, ότι ο προϋπολογισμός του ΠΣ είναι ενιαίος και συνεπώς δεν γίνεται διάκριση των πιστώσεων ανάλογα την επιχειρησιακή αποστολή. Πέραν των δαπανών αυτών, ο τακτικός προϋπολογισμός κατευθύνεται σε λειτουργικές δαπάνες και προμήθειες κύριου και βοηθητικού υλικού και αναλωσίμων. Παρόλο λοιπόν που το ποσοστό των δασικών πυρκαγιών είναι το μικρότερο ανά κατηγορία επεμβάσεων (αστικές πυρκαγιές, παροχές βοήθειας, ανελκυστήρες), απορροφά, σύμφωνα με το Στρατηγικό Σχέδιο ΠΣ (2015 – 2019), <<...το μεγαλύτερο μέρος των διατιθέμενων πόρων, τόσο σε εργατοώρες του ανθρώπινου δυναμικού, όσο και των πιστώσεων του προϋπολογισμού του Σώματος>>. Έστω στην καλύτερη περίπτωση ότι απορροφά τις μισές από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού για τις πάσης φύσεως αποδοχές του προσωπικού, τότε το μέσο ετήσιο κόστος της δασοπυρόσβεσης, αναφορικά με τις αποδοχές του προσωπικού που απασχολείται με αυτήν, είναι (294.000.000 ευρώ : 2)= **147.000.000 ευρώ.**

B (= κόστος λειτουργίας, επισκευής και συντήρησης των πυροσβεστικών οχημάτων και μηχανημάτων του ΠΣ, που απασχολούνται στη δασοπυρόσβεση).

Από τον μέσο ετήσιο τακτικό προϋπολογισμό του ΠΣ των 350.000.000 ευρώ, εγγράφονται κατά μέσο αριθμό πιστώσεις γενικού συνόλου ύψους περί τα 14.500.000 ευρώ για αμοιβές για τη συντήρηση κι επισκευή καθώς και την προμήθεια ειδών συντήρησης κι επισκευής μεταφορικών μέσων ξηράς (πυροσβεστικών οχημάτων) ως επίσης και για την προμήθεια καυσίμων και λιπαντικών των οχημάτων αυτών. Συνεπώς το κόστος αυτό είναι **14.500.000 ευρώ**.

Γ (= κόστος εναερίων μέσων: α) των Α/Φ και Ε/Π του εθνικού εναερίου στόλου των ΕΔ και β) των μισθωμένων Ε/Π).

Για την αεροπυρόσβεση το ΠΣ χρησιμοποιεί εκτός από τον εθνικό εναέριο πυροσβεστικό στόλο των ΕΔ και τα ιδιόκτητα πέντε Ε/Π, καθώς επίσης και ικανό αριθμό μισθωμένων από ιδιωτικούς φορείς Ε/Π. Το κόστος πιο αναλυτικά έχει ως εξής:

1) Κόστος εθνικών εναερίων μέσων των ΕΔ, που χρησιμοποιούνται για την αεροπυρόσβεση.

Στην ως άνω δαπάνη δασοπυρόσβεσης πρέπει να συνυπολογιστεί το κόστος της χρήσης του εθνικού εναερίων στόλου Α/Φ (αποδοχές στρατιωτικών, αμοιβές για προμήθεια ειδών συντήρησης κι επισκευής αυτών, καύσιμα κλπ συναφείς με τη δασοπυρόσβεση δαπάνες). Από σχετική υπουργική απόφαση έχει κοστολογηθεί η ώρα πτήσης των Α/Φ CL-215, CL-415 και PZL σε 10.090 ευρώ, 10.873 ευρώ και 3.552 ευρώ αντίστοιχα. Ωστόσο στο ανωτέρω ποσό αυτό δεν έχουν υπολογιστεί και θα πρέπει να προστεθούν και οι δαπάνες για τον εθνικό εναέριο δασοπυροσβεστικό στόλο των ΕΔ, που λαμβάνει κάθε έτος στη δασοπυρόσβεση της χώρας (αποδοχές στρατιωτικού προσωπικού των ΕΔ που είναι πλότοι και μηχανικοί στα Α/Φ και Ε/Π, καύσιμα και λοιπές δαπάνες επισκευής και συντήρησης αυτών κλπ σχετικές

δαπάνες). Από την με αριθ. Φ.800/193172/Σ.1019/2011 (ΦΕΚ 911/τ. Β΄) απόφαση Υπουργού Εθνικής Άμυνας (Παράρτημα Α΄), έχει κοστολογηθεί η με Α/Φ της Π.Α παροχή υπηρεσιών αεροπυρόσβεσης στο ΠΣ, κάθε ώρα πτήσης των Α/Φ CL-215, CL-415 και PZL, τιμάται 10.090 ευρώ, 10.873 ευρώ και 3.552 ευρώ αντίστοιχα. Επίσης από στοιχεία του ΓΕΑ (επίσημη ιστοσελίδα), το διάστημα (2010 – 2014) πραγματοποιήθηκε μέσος αριθμός εξόδων των πυροσβεστικών Α/Φ της Πολεμικής Αεροπορίας / ανά έτος (1.474) και ο μέσος αριθμός πτήσεων αυτών για αποστολές αεροπυρόσβεσης ήταν (3.267). Ο μέσος ετήσιος αριθμός των πυροσβεστικών Α/Φ (CL-415, CL-251, PZL και GRYMMAN) του εθνικού εναέριου στόλου των ΕΔ, που χρησιμοποιήθηκαν το ως άνω διάστημα για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών είναι 903 Α/Φ. Αν ο μέσος αριθμός κόστους / ανά ώρα πτήσης είναι (10.480) ευρώ, ο συνολικός μέσος /ανά έτος αριθμός κόστους είναι (3.267) / ώρες πτήσης X 10.480 ευρώ / μέσο κόστος ανά ώρα = **34.238.160** ευρώ.

2) Κόστος μισθωμένων Ε/Π.

Η ετήσια κατά μέσο αριθμό δαπάνη μόνον για τη μίσθωση υπηρεσιών δασοπυρόσβεσης από Ε/Π και για το διάστημα των ετών (2004 – 2012), υπολογίζεται περί τα 27.000.000 ευρώ. Στη δαπάνη αυτή δεν έχει υπολογιστεί βέβαια το κόστος των καυσίμων των μισθωμένων Ε/Π, το οποίο υπολογίζεται κατά μέσο όρο σε 3.000.000 ευρώ και πληρώνεται από το Δημόσιο. Κατά συνέπεια το μέσο ετήσιο κόστος των μισθωμένων Ε/Π για την αεροπυρόσβεση είναι (27.000.000 + 3.000.000 =) **30.000.000 ευρώ**. Ο μέσος ετήσιος αριθμός των μισθωμένων Ε/Π, που χρησιμοποιήθηκαν το ως άνω διάστημα για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών είναι 174 Ε/Π. Να σημειωθεί ότι ο μέσος αριθμός ωρών πτήσης των μισθωμένων για το διάστημα (2000 – 2011), είναι ανά κατηγορία είναι ο εξής:

- Βαρέως τύπου Ε/Π (S-64) με ενσωματωμένη δεξαμενή νερού, μέσο πτητικό έργο ώρες Ω/222 ανά Ε/Π (μέσος αριθμός μισθωμένων 3 Ε/Π). Συνεπώς πτητικό έργο (Ω/222 X 3 Ε/Π =) 666 ώρες πτήσης. Κάθε ώρα πτήσης καταναλώνονται 2.000 λίτρα αεροπορικού καυσίμου. Στις Ω/666 ώρες

πτητικού έργου X 2.000 λίτρα / ώρα = Σύνολο κατανάλωσης αεροπορικού καυσίμου για τα μισθωμένα βαρέως τύπου Ε/Π (S-64) είναι 1.332.000 λίτρα.

Η μέση τιμή αεροπορικού καυσίμου για το διάστημα (2010 – 2014) είναι 1,47 ευρώ /ανά λίτρο. Συνεπώς το μέσο κόστος για τον συγκεκριμένο τύπου Ε/Π είναι (1.332.000 λίτρα X 1,47 ευρώ =)1.958.040 ευρώ.

- Βαρέως τύπου Ε/Π (MI-26) με αναρτημένο κάδο 12.000 λίτρα νερού, μέσο πτητικό έργο ώρες Ω/203 ανά Ε/Π (μέσος αριθμός μισθωμένων Ε/Π 2-3). Συνεπώς πτητικό έργο (Ω/203 X 2 Ε/Π =) 406 ώρες πτήσης.
- Μεσαίου τύπου Ε/Μ με αναρτημένο κάδο 4.000 λίτρων νερού, μέσο πτητικό έργο ώρες Ω/89 ανά Ε/Π (μέσος αριθμός μισθωμένων 7 Ε/Π). Συνεπώς πτητικό έργο (Ω/89 X 7 Ε/Π =) 623 ώρες πτήσης.
- **Συνολικό μέσο ετήσιο πτητικό έργο (Ω/666 + Ω/406 + Ω/623 =) 1695 ώρες.**

Η μεγαλύτερη δαπάνη για τη μίσθωση Ε/Π υπήρξε το έτος 2007, όπου μόνον το κόστος της μίσθωσης των 19 Ε/Π και 1 Α/Φ (πλην των καυσίμων) ανήλθε στα 53.548.171 ευρώ (αύξηση 113,89%), σε σχέση με τις προϋπολογισθείσες πιστώσεις, το έτος 2009, όπου μόνον το κόστος μίσθωσης των Ε/Π (πλην καυσίμων) ανήλθε στα 61.887.065, 78 ευρώ (αύξηση 209,44%), σε σχέση με τις προϋπολογισθείσες πιστώσεις (Υπουργείο Οικονομικών / ΓΛΚ).

Δ (= κόστος συμμετοχής στη δασοπυρόσβεση δυνάμεων από ΟΤΑ, ΕΔ, και άλλους φορείς και αρχές, που συνδράμουν στις δυνάμεις του ΠΣ, όπως εθελοντικές ομάδες και οργανώσεις καθώς επίσης και το κόστος της επίταξης μέσων και μηχανημάτων).

Κάθε χρόνο το έργο της δασοπυρόσβεσης συνδράμουν με προσωπικό και μέσα και άλλες εκτός ΠΣ δυνάμεις, αρχές και φορείς. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ο μέσος ανά έτος αριθμός οχημάτων των ΟΤΑ είναι 1.302 οχήματα. Επίσης συνδράμουν τις πυροσβεστικές δυνάμεις 963 Βυτιοφόρα (νερού), και 495 διάφορα μηχανήματα,

όπως μηχανήματα διάνοιξης αντιτυρικών ζωνών κ.α, 2.408 εθελοντές, 694 προσωπικό των ΕΔ και 4.167 προσωπικό άλλων αρχών και φορέων. Τα θέματα που αφορούν την κάλυψη των δαπανών που προκαλούνται από τη συνεργασία του ΠΣ και λοιπούς φορείς για την καταστολή δασών ρυθμίζονται με το άρθρο 1 παρ. 10 της ΚΥΑ 12030 Φ. 109.1/1999. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Αρ. Πρωτ. 2/52145/0026 / 1 Ιουλίου 2014 εγκύκλιο ΓΛΚ, οι Περιφέρειες κατ' άρθρο 12 παρ. 1Ε του Ν. 3013/2002, είναι υπεύθυνες να συνδράμουν με μέσα το έργο της Πυροσβεστικής, κατόπιν σχετικού της αιτήματος. Επειδή πολλές φορές τα διατιθέμενα μέσα (μηχανήματα) δεν επαρκούν, για την εξασφάλιση των επιπλέον πόρων ενεργοποιούνται μνημόνια συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς. Όλες οι ανωτέρω δαπάνες, είτε από τη διάθεση μηχανημάτων των Περιφερειών, είτε με τη μίσθωση ιδιωτικών οχημάτων (μηχανημάτων), βαρύνουν τις οικείες Περιφέρειες (Προϋπολογισμό Εξόδων / ΚΑΕ 5151 "Δαπάνες αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών") και πρέπει να προστεθούν στο κόστος της δασοπυρόσβεσης. Το κόστος αυτό δεν μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια, γιατί τα στοιχεία είναι διάσπαρτα στους τακτικούς προϋπολογισμούς εξόδων των οικείων Περιφερειών. Ο μέσος αριθμός των δαπανών αυτών ανά έτος είναι περίπου **5.000.000 ευρώ**. Για παράδειγμα μόνον στον Προϋπολογισμό Εξόδων Περιφέρειας Αττικής έτους 2015 στον εν λόγω ΚΑΕ 5151 έχουν εγγραφεί πιστώσεις **5.000.000** ευρώ. Συνεπώς για την πλήρη εικόνα του ετήσιου κόστους δασοπυρόσβεσης θα πρέπει να συνυπολογιστεί και το εν λόγω κόστος από όλες τις Περιφέρειες της χώρας.

Συνολικό μέσο ετήσιο κόστος της δασοπυρόσβεσης*, σήμερα που την ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των δασικών πυρκαγιών έχει το ΠΣ = A + B + Γ = (147.000.000) + (14.500.000) + (34.238.160 + 30.000.000) + 5.000.000 = 230.738.160 ευρώ και στρογγυλοποιημένο ανέρχεται σε 230.000.000 ευρώ περίπου.

(*) Σημείωση: Στο ως άνω κόστος δεν έχουν υπολογιστεί:

- Οι δαπάνες κεφαλαίου (κτίρια, υποδομές δηλαδή τα λειτουργικά έξοδα των Πυροσβεστικών Υπηρεσιών), κατά το μέρος που αναλογούν στο έργο της δασοπυρόσβεσης,
- Χρηματοδοτήσεις ερευνητικών δραστηριοτήτων φορέων και προγραμμάτων από πιστώσεις προϋπολογισμού του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας (πρώην ΥΠΕΚΑ) (τακτικός προϋπολογισμός ΠΔΕ και προσαρτημένων προϋπολογισμών που διατίθενται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ στον τομέα "ΔΑΣΗ").

Κάθε δασική πυρκαγιά έχει εκτιμώμενο **μέσο κόστος για Δημόσιο (ΠΣ), περίπου 150.000 ευρώ.**

Σε κάθε Έλληνα πολίτη η δασοπυρόσβεση κοστίζει ετησίως 22 ευρώ, ενώ στις ΗΠΑ κοστίζει 5 δολάρια ή 4,5 ευρώ και στον Καναδά 22 δολάρια ή 20 ευρώ.

β) Δασική Υπηρεσία.

Η Δασική Υπηρεσία για το διάστημα που είχε την δασοπυρόσβεση χρησιμοποιούσε πολύ μικρότερο αριθμό προσωπικού και μέσων για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών και επίσης χρησιμοποιούσε μόνον τα εθνικά εναέρια μέσα των ΕΔ, πλην εξαιρέσεων, όπως το 1993. Για τον λόγο αυτό η δαπάνη της αεροπυρόσβεσης ήταν πολύ μικρότερη από εκείνη που είναι σήμερα του ΠΣ. Πιο συγκεκριμένα το μέσο κόστος δασοπυρόσβεσης / ανά έτος ανέρχονταν για το διάστημα (1990 – 1996) στα **30.000.000 ευρώ** και σε αυτό το ποσό δεν περιλαμβάνεται το κόστος από τη χρήση του εθνικού εναέριου στόλου Α/Φ (Ν. Στάμου / ΑΠΘ "Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών"). Το ποσό αυτό για να συγκριθεί με τα σημερινά δεδομένα πρέπει να αναπροσαρμοστεί με τον ετήσιο μέσο δείκτη καταναλωτή (πληθωρισμό) των ετών 1998 μέχρι 2014, που ανέρχεται για το εν λόγω διάστημα συνολικά στο ποσοστό των 42,8% (ΕΛ.ΣΤΑΤ). Με σημερινά δεδομένα λοιπόν το ανωτέρω ποσό, μετά τον υπολογισμό και του συνολικού πληθωρισμού των 17 ετών (1998-2014), ανέρχεται στα $(30.000.000 + 12.840.000) = 42.840.000$ ευρώ.

Στο εν λόγω κόστος πρέπει να προστεθεί και το κόστος της αεροπυρόσβεσης με

εθνικά εναέρια μέσα των ΕΔ, τα οποία ήταν σε αριθμό πολύ μικρότερα από τον αντίστοιχο σήμερα αριθμό. Αν το κόστος του εθνικού εναέριου στόλου των πυροσβεστικών Α/Φ και Ε/Π σήμερα είναι 34.238.160 ευρώ, το 1997 που ήταν το τελευταίο έτος που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία, ήταν 34.238.160 ευρώ μείον το 42,8%, που είναι ο συνολικός πληθωρισμός για το διάστημα (1998 – 2014) δηλαδή 14.653.933 ευρώ = **19.584.227 ευρώ.**

Συνολικό μέσο ετήσιο κόστος το διάστημα που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία είναι (42.840.000 + 19.584.227 =) 62.424.227 ευρώ και στρογγυλοποιημένο το ποσό αυτό ανέρχεται σε **62.500.000 ευρώ.**

Το μέσο κόστος / ανά δασική πυρκαγιά με σημερινά δεδομένα για το διάστημα που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία ήταν **41.834 ευρώ.**

Για το κόστος της δασοπυρόσβεσης υπό την ευθύνη της Δασικής Υπηρεσίας, σήμερα κάθε Έλληνας πολίτης θα φορολογείτο με 6 ευρώ.

γ) ΗΠΑ.

Στις **ΗΠΑ** για το διάστημα της τελευταίας 17ετίας (1998 – 2014), το κόστος καταστολής των δασικών πυρκαγιών είναι **\$ 1.526 δις**, με μέσο αριθμό (73.137) δασικές πυρκαγιές και μέσες καμένες εκτάσεις (6.848.000) στρέμματα (Ιστολόγιο της U.S. Forest Service / www.fs.fed.us). Μετατρέποντας το ποσό αυτό σε ευρώ σήμερα έχουμε (1.587.000.000 : 1,1114 =) **1.373 δις ευρώ.**

Το μέσο κόστος ανά πυρκαγιά είναι **\$ 18.770 δολάρια ή 16.900 ευρώ.**

Σε κάθε Αμερικανό πολίτη η δασοπυρόσβεση κοστίζει \$ 5 δολάρια ή 4,5 ευρώ το έτος.

δ) Καναδάς.

Ως γνωστόν ο Καναδάς έχει περίπου το 10% των δασών παγκοσμίως. Την τελευταία 25ετία, ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι (8.300) ανά έτος, οι μέσες καμένες εκτάσεις 23.000.000 στρέμματα και το κόστος δασοπυρόσβεσης κυμαίνεται από \$ 500 μέχρι \$ 1.000 εκατομμύρια δολάρια κάθε έτος, δηλαδή κυμαίνεται από 450.000.000 μέχρι 900.000.000 ευρώ περίπου. Το μέσο δηλαδή κόστος είναι \$ 750.000.000 δολάρια ή **680.000.000 ευρώ** περίπου (Government of Canada / Natural Resources Canada www.nrcan.gc.ca). Ειδικά το διάστημα (2004 – 2014), ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι (6.906) και οι μέσες καμένες εκτάσεις (24.809.870) στρέμματα (Canadian Interagency Forest Fire Centre, 2014).

Το μέσο κόστος ανά πυρκαγιά είναι **\$ 90.360 δολάρια** ή **81.300 ευρώ**.

Σε κάθε Καναδό πολίτη η δασοπυρόσβεση κοστίζει \$ 22 δολάρια ή 20 ευρώ.

6) Εθελοντισμός.

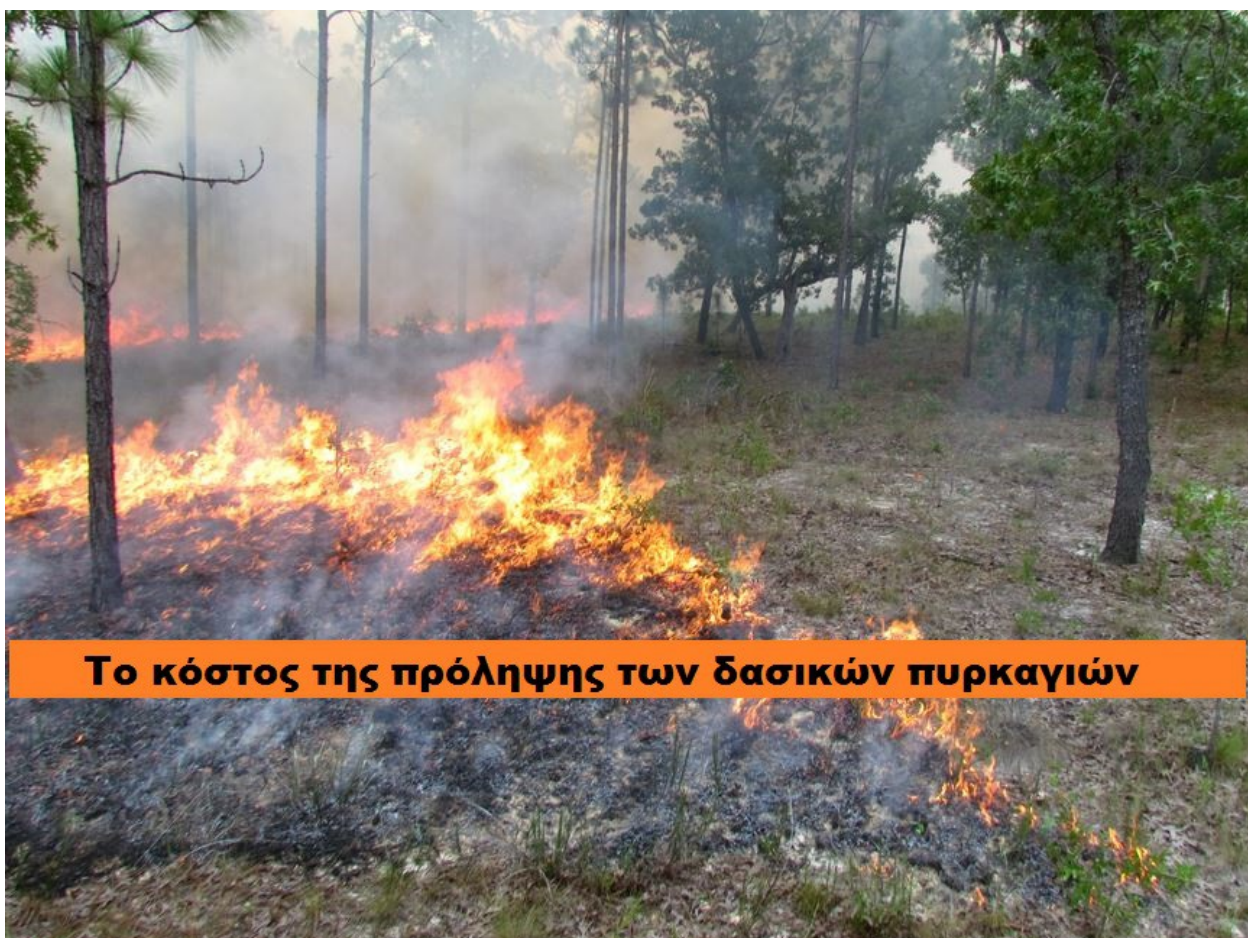
Είναι πέραν κάθε αμφιβολίας ότι το ΠΣ, ως ο κύριος επιχειρησιακός βραχίονας πολιτικής προστασίας, έχει προβεί ήδη από το έτος 1991, με τον Ν.1951/1991 που καθιερώθηκε ο θεσμός του εθελοντή πυροσβέστης, μέχρι και σήμερα, με διάφορες κατά καιρούς νομοθετικές παρεμβάσεις και με πιο σημαντικές τις πιο πρόσφατες με τον Ν. 4029/2011 καθώς και τον Ν. 4249/2014 άρθρο 99, στην αναβάθμιση, εκσυγχρονισμό κι ενίσχυση του εθελοντισμού δηλαδή των εθελοντών και εθελοντικών ομάδων πολιτικής προστασίας που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της αποστολής του ΠΣ και γενικά στην οργάνωση του εν λόγω θεσμού. Αντίθετα η Δασική Υπηρεσία όταν είχε την αρμοδιότητα δασοπυρόσβεσης, κινητοποιούσε τους πολίτες, όχι όμως σε οργανωμένη βάση και με προγραμματισμό, αφού δεν υπήρχε σχετικό νομοθετικό πλαίσιο. Όμως απαιτείται ακόμη πολύ δουλειά για να αναπτυχθεί ο εθελοντισμός στα επίπεδα δυτικών και άλλων χωρών, στις οποίες το μεγαλύτερο

βάρος των πυροσβεστικών επιχειρήσεων το επωμίζονται οι εθελοντές. Για παράδειγμα, όταν σήμερα στην Ελλάδα υπηρετούν μόνον (1.744) εθελοντές, στις ΗΠΑ υπηρετούν (345.950) πυροσβέστες (επαγγελματίες) και (783.300) εθελοντές, στην Γερμανία υπηρετούν (44.574) πυροσβέστες (επαγγελματίες) και (1.023.345) εθελοντές, στην Ιταλία υπηρετούν (28.870) πυροσβέστες (επαγγελματίες) και (20.060) εθελοντές, στην Πορτογαλία υπηρετούν (4.100) πυροσβέστες (επαγγελματίες) και (45.000) εθελοντές, στην Γαλλία υπηρετούν (52.700) πυροσβέστες (επαγγελματίες) και (195.200) εθελοντές, στην Ιαπωνία υπηρετούν (160.392) πυροσβέστες (επαγγελματίες) και (868.872) εθελοντές κ.α (Στοιχεία CTIF, 2015 και NFPA, 2013).

7) Διωκτικός μηχανισμός.

Εξάλλου ο διωκτικός μηχανισμός της Δασικής Υπηρεσίας, για το διάστημα που είχε την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης και συνεπώς είχε την αρμοδιότητα της προανάκρισης για τα εγκλήματα εμπρησμού σε δάση, παρουσιάζει μια εικόνα περισσότερο ικανοποιητική και αποτελεσματική. Ειδικότερα, ο αρμόδιος διωκτικός μηχανισμός εξιχνίασης εγκλημάτων του ΠΣ, παρόλο που από το έτος 2000 άρχισε να οργανώνεται και εκσυγχρονίζεται, όπως με την ίδρυση και λειτουργία της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού (ΔΑΕΕ), εμφανίζει προφανώς έλλειμμα ικανοποιητικής και αποτελεσματικής λειτουργίας στο να πατάξει σε ένα περισσότερο ικανοποιητικό επίπεδο από αυτό που υπήρξε από τον αντίστοιχο μηχανισμό που λειτουργούσε το διάστημα υπό την ευθύνη της Δασικής Υπηρεσίας τη σχετική με την εγκληματικότητα των εμπρησμών σε δάση. Και αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός, ότι το ποσοστό καταδίκης των εμπρηστών είναι μεγαλύτερο για το διάστημα (1986-1996), κατά το οποίο παραπέμφθηκαν στη Δικαιοσύνη και καταδικάστηκαν συνολικά 2.499 άτομα για κάποιο έγκλημα εμπρησμού σε δάσος (με πρόθεση ή από αμέλεια), δηλαδή ο μέσος ετήσιος αριθμός καταδικασθέντων για το ανωτέρω διάστημα των 11 ετών ήταν (227) άτομα. Αυτό σημαίνει, ότι ο μέσος ετήσιος αριθμός καταδικασθέντων για εγκλήματα εμπρησμού σε δάση (με πρόθεση

και από αμέλεια) είναι **2,1% άτομα / ανά 100.000 κατοίκους**. (Ανδριανού Γκουρμπάτση, Μελέτη "Εγκληματολογική προσέγγιση των εμπρησμών", 2001). Αντίθετα, το διάστημα (1998 – 2010), που την ευθύνη της καταστολής των δασικών πυρκαγιών έχει το ΠΣ, συνεπώς και την αρμοδιότητα της προανάκρισης για τα εγκλήματα εμπρησμού σε δάση (με πρόθεση και από αμέλεια), ο αρμόδιος διωκτικός μηχανισμός του ΠΣ παρέπεμψε στη Δικαιοσύνη και καταδικάστηκαν συνολικά 2.236 άτομα για κάποιο από τα εν λόγω εγκλήματα δηλαδή ο μέσος ετήσιος αριθμός των καταδικασθέντων, το ανωτέρω διάστημα των 13 ετών, είναι (172) άτομα. Αυτό σημαίνει, ότι ο μέσος ετήσιος αριθμός καταδικασθέντων για εγκλήματα εμπρησμού σε δάση (με πρόθεση και από αμέλεια) είναι **1,6% άτομα / ανά 100.000 κατοίκους**. (Ανδριανού Γκουρμπάτση, Μελέτη "Εγκληματικότητα των Εμπρησμών και Προφίλ των Εμπρηστών 2000 – 2010, έτος 2014 και Μελέτη του ίδιου, "Η εγκληματικότητα των εμπρησμών (1998-2008).

Δ).- Το κόστος πρόληψης των δασικών πυρκαγιών.

Οι Δασικές Υπηρεσίες σήμερα

Η διαχείριση των δασικών πυρκαγιών περιλαμβάνει:

α) Την **πρόληψη των δασικών πυρκαγιών**, που είναι, σύμφωνα με το ισχύον από το έτος 1998 θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο, έργο της Δασικής Υπηρεσίας και

β) Την **καταστολή των δασικών πυρκαγιών**, που είναι έργο του ΠΣ.

Συνεπώς το συνολικό κόστος της δασοπροστασίας της Ελλάδας απαρτίζεται από το άθροισμα του κόστους της πρόληψης και της καταστολής των δασικών πυρκαγιών.

Συνολικό κόστος Δασοπροστασίας = κόστος (Πρόληψης + Καταστολής)

Το κόστος πρόληψης σήμερα αποτελείται από τα εξής κονδύλια:

ΠΡΟΛΗΨΗ = κόστος (A + B + Γ + Δ + E)

A = Πιστώσεις για τη λειτουργία των Υπηρεσιών Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων, σύμφωνα με τις εγγεγραμμένες κάθε έτος πιστώσεις στους προϋπολογισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (Σημειώνεται ότι οι δαπάνες αυτές δεν είναι μόνον για τη λειτουργία των εν λόγω Υπηρεσιών).

B = Δαπάνες για τη δασοπροστασία, σύμφωνα με τις εγγεγραμμένες κάθε έτος πιστώσεις στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ).

Γ = Δαπάνες (έξοδα) από τον προϋπολογισμό του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Δ = Χρηματοδοτήσεις των Υπηρεσιών Δασών από το "Πράσινο Ταμείο".

Ε = Δαπάνες για εργασίες αντιπυρικής προστασίας από πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού που διατίθενται κάθε έτος από την ΓΓΠΠ στους ΟΤΑ (α' και β' βαθμού).

Πιο αναλυτικά:

1).- Σύμφωνα με τον Απολογισμό Εξόδων Τακτικού Προϋπολογισμού των τελευταίων ετών (2010 - 2014) του Υπουργείου Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας (πρώην Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής) εγγράφονται κάθε έτος κατά μέσο όρο πιστώσεις ύψους 13.000.000 ευρώ για τη λειτουργία του Ειδικού Φορέα (ΕΦ - 130) "Υπηρεσίες Δασών" και από αυτές ποσό ύψους 9.000.000 ευρώ αφορούν **δαπάνες δασοπροστασίας**. Οι εν λόγω πιστώσεις με σχετική εγκύκλιο μεταφέρονται κάθε έτος από τον τακτικό προϋπολογισμό του ανωτέρω Υπουργείου (πρώην ΥΠΕΚΑ / Ειδική Γραμματεία Δασών / Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος) στους προϋπολογισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, μεταξύ άλλων δράσεων και για τα προγράμματα Δασοπροστασίας, με σκοπό την αποτελεσματική προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων από πάσης φύσεως κινδύνους που τα απειλούν, όπως οι πυρκαγιές. Μέρος των ανωτέρω πιστώσεων αυτών διατίθενται για υπερωριακή εργασία καθημερινών και εξαιρεσιμων ημερών, εκτός έδρας αποζημιώσεις και την προμήθεια καυσίμων. Πιο συγκεκριμένα ο μέσος αριθμός των πιστώσεων αυτών είναι 4.000.000 ευρώ περίπου, για υπερωριακή εργασία, 1.800.000 ευρώ περίπου, για εκτός έδρας αποζημιώσεις και 400.000 ευρώ περίπου, για προμήθεια καυσίμων).

2).- Στους τακτικούς προϋπολογισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων των τελευταίων ετών (2010 - 2014) εγγράφονται κάθε έτος πιστώσεις, κατά μέσο όρο, ύψους 95.000.000 ευρώ για τη λειτουργία των Υπηρεσιών Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων.

(Σημειώνεται ότι οι πιστώσεις αυτές δεν αφορούν μόνον τη δασοπροστασία αλλά όλες τις αρμοδιότητες τους)

3).- Επίσης στις **Υπηρεσίες Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων** και από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων διατίθενται κάθε έτος κατά μέσο όρο 2.500.000 ευρώ, για την αντιπυρική προστασία των δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων (δασικοί δρόμοι, αντιπυρικές ζώνες, μόνιμα συστήματα επιτήρησης δασικών πυρκαγιών (παρατηρητήρια), δαπάνες για εκτός έδρας μετακινήσεις του προσωπικού, Δασικές Μελέτες και διαχείριση δημοσίων δασών) (πχ ΥΑ 125997/2464/10-6-2015 Απόφαση έτους 2015).

4).- Από τις εγγεγραμμένες πιστώσεις του Ειδικού Φορέα "Δασών του Πράσινου Ταμείου", με απόφαση της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης & ΠΔ & ΦΠ του Υπουργείου ΥΠΕΚΑ, εγκρίνεται κάθε έτος η διάθεση πιστώσεων ύψους κατά μέσο αριθμό 2.000.000 ευρώ για τη χρηματοδότηση των Δασικών Υπηρεσιών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, για υλοποίηση έργων και εργασιών αντιπυρικής προστασίας.

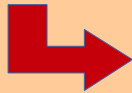
5).- Στους **ΟΤΑ (α' και β' βαθμού)** κάθε έτος ο μέσος αριθμός πιστώσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, που χορηγούνται από την ΓΓΠΠ για εργασίες αντιπυρικής προστασίας είναι περίπου 20.000.000 ευρώ.

Το συνολικό κόστος της πρόληψης είναι (= 9.000.000 + 95.000.000 + 2.500.000 + 2.000.000 + 18.000.000 =) 126.500.000 ευρώ και στρογγυλοποιημένο

127.000.000 ευρώ.

κόστος ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ = κόστος (ΠΡΟΛΗΨΗΣ + ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ)

Δασοπροστασία = **127.000.000** ευρώ (πρόληψη) + **230.000.000** ευρώ (καταστολή) =

357.000.000 ευρώ

E).- Ευρήματα.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω στοιχεία καταλήγουμε στα εξής αποτελέσματα, σχετικά με τη δασοπυρόσβεση στην Ελλάδα, το διάστημα που η ευθύνη έχει ανατεθεί στο ΠΣ:

- Τα 34 συνολικά έτη της έρευνας δηλαδή το διάστημα (1981 – 2014) κήκε συνολική έκταση **16.678.407** στρεμμάτων αγροτοδασικών εκτάσεων και εκδηλώθηκαν συνολικά **51.521** δασικές πυρκαγιές. Το ίδιο διάστημα, ο μέσος αριθμός καμένων εκτάσεων ανά έτος είναι 490.541 στρέμματα, ενώ ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών είναι 1.513 πυρκαγιές ανά έτος.
- Από την ανάληψη της δασοπυρόσβεσης από το ΠΣ (1998) μέχρι σήμερα, υπερδιπλασιάστηκε η οργανική δύναμη του προσωπικού του και πολλαπλασιάστηκε ο μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός του.
- Οι μέσες καμένες από τις δασικές πυρκαγιές εκτάσεις ετησίως είναι **508.544** στρέμματα αγροτοδασικών εκτάσεων. Αύξηση 7,6% σε σχέση με τις καμένες εκτάσεις το διάστημα που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία.
- Ο μέσος ανά έτος αριθμός δασικών πυρκαγιών, που εκδηλώνονται στην επικράτεια, είναι **1.538** πυρκαγιές. Αύξηση 2,9%, σε σχέση με τις πυρκαγιές που εκδηλώθηκαν το διάστημα που την ευθύνη της δασοπυρόσβεσης είχε η Δασική Υπηρεσία.
- Ο μέσος αριθμός καμένων εκτάσεων ανά δασική πυρκαγιά είναι **330** στρέμματα. Αύξηση 4,4%.

- Καθημερινά εκδηλώνονται στην επικράτεια κατά μέσο όρο **4 δασικές πυρκαγιές** και από αυτές καταστρέφονται **1.394 στρέμματα**.
- Ο μέσος αριθμός πυροσβεστικών οχημάτων που χρησιμοποιούνται ανά δασική πυρκαγιά είναι **15 οχήματα**.
- Ο μέσος αριθμός πυροσβεστών που χρησιμοποιούνται ανά δασική πυρκαγιά είναι **39**.
- Ο μέσος αριθμός των εναερίων μέσων που χρησιμοποιούνται καθημερινά στην αεροπυρόσβεση είναι τουλάχιστον 2 πυροσβεστικά Α/Φ από τον εθνικό εναέριο στόλο των ΕΔ και κάθε 2η μέρα επιπλέον των Α/Φ χρησιμοποιείται και 1 μισθωμένο Ε/Π.
- Ανά 100.000 κατοίκους αντιστοιχούν ετησίως **14 δασικές πυρκαγιές**, ενώ στις ΗΠΑ, 23 δασικές πυρκαγιές και στον Καναδά 24 δασικές πυρκαγιές.
- Η μέση διάρκεια μιας δασικής πυρκαγιάς, μέχρι την καταστολή της είναι **15 ώρες**.
- 1 στις 4 δασικές πυρκαγιές καταστέλλεται ταυτόχρονα με επίγεια και εναέρια μέσα, ενώ οι 3 μόνον με επίγεια μέσα.
- Από τις δασικές πυρκαγιές χάνουν τη ζωή τους ετησίως περισσότερα από **6 - 7 άτομα**, εκ των οποίων το 1 ασχολείται με την δασοπυρόσβεση (ως μόνιμος ή εποχικός).
- Το κόστος της δασοπυρόσβεσης σήμερα που την ευθύνη της καταστολής των δασικών πυρκαγιών έχει το ΠΣ σχεδόν τετραπλασιάστηκε, σε σχέση με το

διάστημα που την ίδια ευθύνη είχε η Δασική Υπηρεσία.

- Στην Ελλάδα η δασοπυρόσβεση κοστίζει ετησίως σε κάθε πολίτη **22 ευρώ**, ενώ στις ΗΠΑ, \$ 5 δολάρια ή 4,5 ευρώ και στον Καναδά, \$ 22 δολάρια ή 20 ευρώ.
- Το μέσο κόστος σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ανά δασική πυρκαγιά είναι **150.000 ευρώ**, όταν στις ΗΠΑ το κόστος είναι \$ 18.770 δολάρια ή 16.900 ευρώ (9/πλάσιο) και στον Καναδά \$ 90.360 δολάρια ή 81.300 (2/πλάσιο) ευρώ.
- Το συνολικό κόστος δασοπροστασίας είναι **357.000.000 ευρώ**. Από αυτό το κόστος της πρόληψης των δασικών πυρκαγιών είναι 127.000.000 ευρώ και το κόστος της καταστολής (δασοπυρόσβεσης) των δασικών πυρκαγιών είναι 230.000.000 ευρώ.

Οι **δαπάνες καταστολής των δασικών πυρκαγιών** δηλαδή είναι το **(65%)** του συνολικού κόστους δασοπροστασίας της Ελλάδας, ενώ οι **δαπάνες της πρόληψης** είναι το **(35%)** αυτού. Στο συνολικό κόστος δασοπροστασίας, το κόστος πρόληψης της δασικών πυρκαγιών αποτελεί δηλαδή το 1 / 3 των δαπανών, ενώ το κόστος της καταστολής των δασικών πυρκαγιών τα 2 / 3.

ΣΤ).- Συμπεράσματα.

Η μετεξέλιξη των κινδύνων από τις δασικές πυρκαγιές και τις σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με τη μεταβολή κατά τα τελευταία έτη των οικονομικών, κοινωνικών αλλά και διοικητικών δεδομένων και συνθηκών, επιβάλλουν μια νέα πραγματικότητα και ρεαλιστικές πολιτικές αποφάσεις για την προστασία του δασικού οικοσυστήματος της χώρας από ένα άλλο σχήμα (μοντέλο) δασοπυρόσβεσης περισσότερο αποτελεσματικό και οικονομικά επωφελέστερο για την εθνική οικονομία και γενικά για δημόσιο συμφέρον.

Κατόπιν λοιπόν των ανωτέρω στοιχείων και ευρημάτων αποδεικνύεται, ότι ο υφιστάμενος σήμερα δασοπυροσβεστικός μηχανισμός υπό την ευθύνη του ΠΣ, δεν έχει επιφέρει μέχρι σήμερα τα αναμενόμενα αλλά και επιδιωκόμενα, με βάση τους δικαιολογητικούς λόγους λήψης της πολιτικής απόφασης της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ για ανάθεση της δασοπυρόσβεσης στο ΠΣ, όπως αυτοί αναλύονται στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2612/1998, αποτελέσματα.

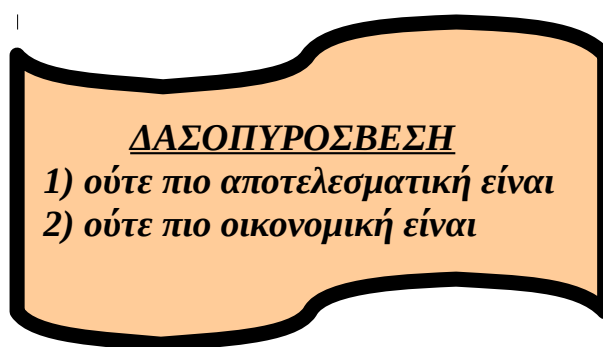
Ειδικότερα:

1).- Δημιουργήθηκε μεν ένα πληρέστερο σύστημα πυροπροστασίας της χώρας, αλλά μόνον σε επίπεδο δομής και οργάνωσης των Πυροσβεστικών Υπηρεσιών και του προσωπικού του, το οποίο όμως δεν κατέστη δυνατόν να αποδείξει ότι, σε ότι αφορά την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, είναι πιο αποτελεσματικό από το προυφιστάμενο σύστημα, όπου την ευθύνη είχε η Δασική Υπηρεσία.

2).- Δεν αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικότερα οι δασικές πυρκαγιές και συνεπώς δεν μειώθηκε ο αριθμός τους και οι καταστροφές από αυτές, ούτε φυσικά αποδείχτηκε ότι αναβαθμίστηκε η ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος. Και τούτο γιατί και ο μέσος ανά έτος αριθμός δασικών πυρκαγιών αυξήθηκε, σε ποσοστό **2,9%** και οι μέσες ανά έτος καμένες εκτάσεις αυξήθηκαν, σε ποσοστό **7,6%** και η δριμύτητα των πυρκαγιών αυξήθηκε σε ποσοστό **4,4%** αλλά και οι απώλειες αυξήθηκαν, όπως οι ανθρώπινες απώλειες διπλασιάστηκαν, ποσοστό **91,1%**.

3).- Πέραν όμως των ανωτέρω και σημαντικών αποτελεσμάτων, με το υφιστάμενο σχήμα δεν μειώθηκε ούτε η επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, αφού το κόστος της δασοπυρόσβεσης σχεδόν τετραπλασιάστηκε, σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος της Δασικής Υπηρεσίας.

4).-Τέλος το μόνον που επιτεύχθηκε είναι η οργάνωση και ανάπτυξη του εθελοντισμού, ο οποίος όμως δεν κατόρθωσε ακόμη να προσφέρει τα μέγιστα, όπως συμβαίνει σε άλλες δυτικές χώρες. Πιο συγκεκριμένα ο εθελοντισμός έχει αναπτυχθεί και στους κόλπους του ΠΣ και στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Ειδικότερα η ΓΠΠΠ αποτελεί τον εθνικό φορέα ένταξης εθελοντικών ομάδων και ειδικευμένων εθελοντών στο μητρώο που τηρεί για την υλοποίηση του σκοπού του εθελοντισμού, που είναι η άμεση παροχή βοήθειας κατά την εκδήλωση, πέραν των τεχνολογικών και των φυσικών καταστροφών. Οι εθελοντικές ομάδες και οι ειδικευμένοι εθελοντές περιλαμβάνονται στο δυναμικό της πολιτικής προστασίας, αναλαμβάνοντας την υποστήριξη δράσεων πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης καταστροφών. Στις εθελοντικές ομάδες και στους ειδικευμένους εθελοντές περιλαμβάνονται και όσοι δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της αποστολής του ΠΣ, με εξαίρεση εκείνους που υπάγονται στις διατάξεις του Ν. 1951/1991 δηλαδή του εθελοντές του ΠΣ.

Κατά συνέπεια, ο υφιστάμενος για διάστημα 17 ετών μηχανισμός δασοπυρόσβεσης, η ευθύνη του οποίου έχει ανατεθεί με τον Ν. 2612/1998, από το έτος 1998 στο ΠΣ, ούτε πιο αποτελεσματικός, αλλά ούτε και πιο οικονομικός για την εθνική οικονομία της χώρας αποδεικνύεται, και γενικά επωφελέστερος για το δημόσιο συμφέρον, το περιβάλλον και το κοινωνικό σύνολο, σε σχέση με το

προϊσχύον καθεστώς δασοपुरόσβεσης (1981-1997), της οποίας την ευθύνη είχε η Δασική Υπηρεσία.

Η δασοपुरόσβεση στην Ελλάδα είναι πολυδάπανη.

Κοστίζει πιο ακριβά από τις ΗΠΑ και τον Καναδά.

Πιο αναλυτικά, σε επίπεδο οικονομίας, **σήμερα ο δασοपुरοσβεστικός μηχανισμός είναι σχεδόν 4 φορές πιο ακριβός, σε σχέση με το προϊσχύον αντίστοιχο σύστημα, περίπου 9 φορές, σε σχέση με τον αντίστοιχο δασοपुरοσβεστικό μηχανισμό των ΗΠΑ, παρόλο που ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών στις ΗΠΑ είναι 48/πλάσιος του αντίστοιχου αριθμού στην Ελλάδα. Επίσης είναι 2 φορές πιο ακριβός και από τον δασοपुरοσβεστικό μηχανισμό του Καναδά, παρόλο που ο μέσος αριθμός δασικών πυρκαγιών στον Καναδά είναι 5/πλάσιος της Ελλάδας.**

Σήμερα, με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο η διαχείριση των δασικών πυρκαγιών έχει διαμελιστεί και ανατεθεί σε δύο φορείς, η μεν πρόληψη στη Δασική Υπηρεσία, η δε καταστολή στο ΠΣ και μεταξύ τους δεν υπάρχει καμιά ουσιαστική σχέση και συνεργασία. Η χώρα έχει σήμερα ανάγκη μια σύγχρονη δασική πολιτική προς όφελος της κοινωνίας, στο επίκεντρο της οποίας πρέπει να είναι η προστασία του δασικού περιβάλλοντος. Η αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών πρέπει πρωτίστως να είναι αντικείμενο διαχείρισης (πρόληψης) και ακολούθως αντικείμενο της καταστολής. Αν η Πολιτεία δεν τολμήσει εφεξής να επενδύει σε δράσεις πρόληψης των δασικών πυρκαγιών, το κόστος της καταστολής τους όχι μόνον δεν μπορεί να μειωθεί, απεναντίας θα αυξάνεται, ενόψει και της κλιματικής αλλαγής. Ωστόσο από την Πολιτεία ανέκαθεν δίνονταν μεγαλύτερη έμφαση από οικονομική άποψη στην καταστολή και λιγότερη στην πρόληψη. Σήμερα δε, για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών δαπανάται το 1/3 των πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού, ενώ για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών δαπανώνται τα 2/3 των πιστώσεων. Πρέπει λοιπόν η Πολιτεία να αναθεωρήσει τις σχετικές με την διαχείριση των δασικών

πυρκαγιών πολιτικές και να στραφεί σε ένα άλλο μοντέλο (σχήμα), αφού **το σημερινό σχήμα του μηχανισμού δασοπυρόσβεσης έχει αποτύχει**. Και δεν έχει αποτύχει γιατί δεν υπάρχουν μέσα, προσωπικό και δεν δαπανώνται αρκετά κονδύλια, όπως κάθε έτος καταγγέλλονται οι αρμόδιες αρχές πχ το Υπουργείο Οικονομικών. Κάθε άλλο, αφού όπως αποδεικνύεται ανωτέρω η Ελλάδα διαθέτει και μεγάλο αριθμό επαγγελματιών πυροσβεστών, συγκριτικά με τον πληθυσμό της χώρας και ικανοποιητικό αριθμό μέσων (επίγειων και εναέριων) και εξοπλισμού για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών, αλλά παράλληλα δαπανώνται και πολύ περισσότερα χρήματα, σε σχέση με άλλες δυτικές χώρες. Έχει αποτύχει γιατί κάτι άλλο φταίει. Και αυτό ίσως πρέπει να αναζητηθεί σε επίπεδο σχεδιασμού και οργάνωσης των δασοπυροσβεστικών επιχειρήσεων. Είναι λοιπόν πρόβλημα συντονισμού των επίγειων και εναέριων δυνάμεων και μέσων; Προφανώς και υφίσταται το θέμα αυτό, όμως δεν είναι μόνον αυτό. Πρέπει όλοι οι αρμόδιοι να κατανοήσουν τη μεγάλη σημασία που επιτελεί η πρόληψη στην αποτελεσματική διαχείριση των δασικών πυρκαγιών και κατ' επέκταση στην μείωση των δαπανών δασοπυρόσβεσης, αφού αυτή οδηγεί στην μείωση, αν όχι εξάλειψη – γιατί πυρκαγιές πάντα θα εκδηλώνονται - του κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιών καθώς και του κινδύνου εξάπλωσης τους, όταν αυτές εκδηλώνονται. Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη για ουσιαστική πρόληψη και ενεργή διαχείρισης των δασών καθώς επίσης και της θεσμικής και οργανωτικής αναδιάρθρωσης, με σκοπό την βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δασοπυροσβεστικού μηχανισμού. Σ' αυτό η πρόληψη, και κυρίως σε επίπεδο προκατασταλτικών μέτρων και καταστολή πρέπει να αποτελούν ενιαίο και αμφίδρομο λειτουργικό βραχίονα της προστασίας του δασικού μας πλούτου από τον κίνδυνο των πυρκαγιών. Η καταστολή των δασικών πυρκαγιών είμαι μια αρμοδιότητα που απαιτεί άρτιο σχεδιασμό, οργάνωση, γνώσεις, πειθαρχία, θάρρος, μαχητικότητα και πολύ καλή φυσική κατάσταση των εμπλεκομένων δυνάμεων και επάρκεια μέσων και ανθρώπινου δυναμικού των αρμοδίων φορέων. Για τους λόγους αυτούς είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρξει ένα νέο σχήμα (μοντέλο), που θα λειτουργεί σε άλλη βάση, με ένα σύγχρονο μηχανισμό διαχείρισης των δασικών

πυρκαγιών, ο οποίος να είναι αποτελεσματικότερος από τον σημερινό και ταυτόχρονα να λειτουργεί με το μικρότερο δυνατό κόστος για τη χώρα, που θα εδράζεται και θα συνθέτει από τη μια τις γνώσεις του επιστημονικού προσωπικού της Δασικής Υπηρεσίας για το δάσος και τις δασικές πυρκαγιές και από την άλλη την οργάνωση, τους πόρους (σε μέσα και προσωπικό) και τις δομές του ΠΣ. Ο εν λόγω μηχανισμός μπορεί και πρέπει να λειτουργεί υπό την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ως εξειδικευμένο "Σώμα Δασοπυρόσβεσης", μια και οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν φυσική καταστροφή, με αρμοδιότητα τόσο στην πρόληψη, όσο και στην καταστολή των δασικών πυρκαγιών και με ειδικά για το σκοπό αυτό εκπαιδευμένο προσωπικό και με ειδικές γνώσεις στην αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών. Στον εν λόγω μηχανισμό πρέπει όλοι οι αρμόδιοι φορείς να συνεισφέρουν, κατά λόγο αρμοδιότητας, αλλά και δυνατοτήτων. Περαιτέρω απαιτείται να υπάρξει κοινωνική αφύπνιση και ευαισθητοποίηση των πολιτών, οι οποίοι σχεδόν αδιαφορούν. Επίσης είναι επιτακτική ανάγκη να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο ο εθελοντισμός και να συνδράμει ουσιαστικά στο πυροσβεστικό έργο της αντιμετώπισης των δασικών – και όχι μόνον - πυρκαγιών, όπως συμβαίνει στις περισσότερες δυτικές χώρες, πχ ΗΠΑ, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία. Μόνον με τη συνεργασία των συναρμοδίων φορέων θα υπάρξουν θετικά αποτελέσματα για την προστασία του δασικού περιβάλλοντος και προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να στοχεύσουν οι πολιτικές της κυβέρνησης.

Ανδριανός Γκουρμπάτσης
Αντιστράτηγος – Υπαρχηγός ΠΣ, ε.α, Νομικός